Karyuks

1938
11. Nr.

K. Bodnieka

manufaktūras preču tirgotava

RĪGĀ, Kr. Barona iela Nr. 28-a

NODAĻAS: Rūjienā, Rīgas ielā 2; Talsos, Lielajā ielā 25; Jelgavā, Pils ielā 6/8

PASTĀVIGI KRĀJUMĀ:

Zīda un vilnas audumi, baltpreces, logu priekškari, celiņi, mēbeļu drānas

---

Akc. Sab. G. Šenfelds

Rīgā, Grēcinieku ielā Nr. 14, dib 1872. g.

Tālruņi: Tērauda un saimniecības nod. 21137
Rakstamlietu nodaļā 22925
Nodaļa Matisa ielā 93195

Krāsojiet tikai ar vislabākām drēbju krāsām

„OZOLZĪLE"

paciņās un tabletēs, kuras nebrūk un nebalē

Fabrika Rīgā, Dzirnavu ielā Nr. 115, tālrunis 26973

„Jelgavas audums"

K. STRAZDS **Tekstilfabrika un tirgotava**
Jelgavā, Katoļu ielā 30

Piedāvā:

Dāmām un meitenēm: kleitu un mēteļu drānu.

Kungiem: uzvalku, mēteļu, puskažociņu un skolēnu drānas.

Pie veikala noliktavas plaša drēbniecība

J. Kauliņa

Bērnu apģērbu un galanterijas preču tirgotava

Rīgā, Marijas ielā 9, tālrunis 20437
Pasta tek. rēķins 11217

Piedāvā lielā izvēlē visādus **meiteņu un puisēnu apģērbus, jaunos vidusskolu, mazpulku un tautas tērpus, daž. veļu un sikas preces u. c. Skolām un palīdzības sabiedrībām viszemākās cenas.**

Laipna apkalpošana. Glīts darbs

Mazpulks

11. (94.) Nr. 1938. g. 15. novembrī VIII g. gāj.

Latvijas valsts 20 gadi

1918. - 18. XI. - 1938.

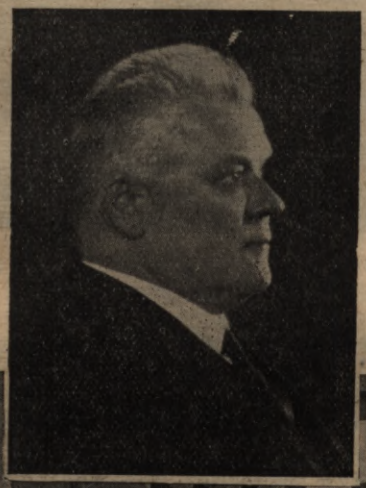

Pirmais un tagadējais Prezidents
KĀRLIS ULMANIS

Atbrīvošanas cīņu virspavēlnieks un tagadējais Kara ministrs ģen. JĀNIS BALODIS

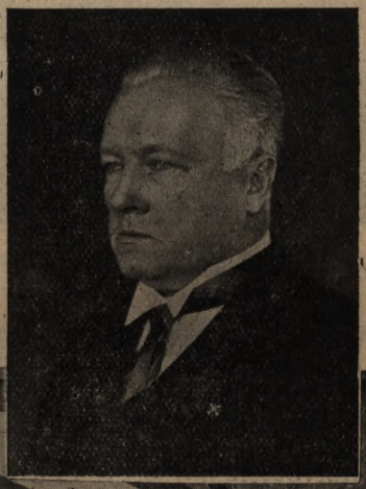

Latvijas pasludināšana pirms 20 gadiem

Skaistas ir mūsu dzimtenes āres

No pagātnes spēka uz nākotnes darbiem

Pirms gadiem, vienpadsmitā novembrī, Rīga bija kļuvusi pilnīgi brīva no ienaidniekiem. Uzvaru, satraukti gavilēdami, iedzīvotājiem vēstija visu baznīcu zvani, savā dobjā dunoņā sasaukdamies pāri pilsētas namiem. Tās bija savādas, aizrautīga prieka pilnas jūtas, kas pildija sirdis, kad ļaudis no namiem, kur mēnešiem ilgi drebēdami un baiļodamies bija klausijušies lielgabalu dūkoņā, lādiņu un bumbu sprādzienos, izgāja tagad ielās un stājās manifestantu rindās.

No tā brīža mēs visi zinam, ka 11. novembris kļuvis par Latvijas brīvības karavaroņu svētkiem. Bet lielu notikumu likteņa grāmatā stāv rakstīti pravietiski vārdi: „Jums jātop par kalniem, kas apvāršņa malā paceļas līdz debesu malai un pirmie sārtojas saules lēkta gaismā un pēdējie nones saulrietu no zemes virsas. Dienas dzīve nemēdz pie jums apstāties, jo tai pašai vienmēr ir rūpju gana."

Un tā ir taisnība. Laiks nāk un iet un līdz nes jaunus uzdevumus, jaunas prasības no dzīves un no cilvēkiem. Jaunas top un veidojas attiecības, ar kādām darbs, sadzīve un pienākumi jāņem tagad un tuvākā nākotnē. Un kas šo lielo pagātni nav pats līdzi dzīvojis, tam tā stāv vēl tālāku, tam tā, tikai vārdā nosaukta, īsta sirds siltuma nerada. Tam šķiet, kas bijis, lai paliek — es esmu jauns, es veidoju, es strādāju un ceļu pats šodienu pilnu panākumiem. Man pašam ir sava pagātne, man pašam ir sava nākotne. Tās abas paņem manas domas, manas rūpes, manu prieku un atmiņu kluso un apslēpto rūgtumu vai saldumu. Un nav tā, ka es nedomātu par vispārību, ka es nedomātu par savu tautu, viņas garajiem gadsimtiem, kas pilni cīņu, — gan garīgu, gan ar ieročiem rokās. Es domāju. . .

Bet ja jūs jautāsiet kuram katram sirmam vīram, kas savu mūžu kamiešos cēlis un nesis ar apdomu, kas ar apdomu vērojis arī citu mūžus un citu cilvēku darbus, — ja jūs jautāsiet viņam, ko viņš domā par pagājušām dienām, tad

482

viņš, stāstīdams savas pārdomas, klusi piebildīs: „Kad es domāju par to notikumu savā dzīvē, tad es jūtu . . .“

Un šis — es jūtu — ir atslēga, kas palīdz atvērt atsevišķa cilvēka un visas tautas gara spēku krātuves.

„— Kad es pārdomāju savu lielo nelaimi, kurā es pazaudēju visu savu iedzīvi, tad es jūtu, ka tā tomēr mani padarijusi saudzīgāku pret citiem. Nelaime mani mācijusi nepiesaistīties tik cieši pie mantas un labuma, kas vienā mirklī var pārvērsties par pelnu čupiņu. Un nu no sava krājuma es varu atbalstīt arī savus tuviniekus un nest savu ziedu arī tur, tām vajadzībām, kur slavināta top brīvība un latviešu tautas uzvaras.

— Kad es pārdomāju savu panākumu sākumus, kad es atceros rudzu tīrumus ai celmiem vidū, kad atceros ciņotās pļavas un salīdzinu ar tagadējām, tad es ne tikai redzu, bet jūtu, kāds liels spēks ir slēpts cilvēka rokās un viņa gribā. Tad es arī jūtu, ka cilvēks še virs zemes ir sūtīts, lai darbotos, skaistu un dižu darītu visu to, kur vien pieskaras viņa rokas un prāts. Un es tad zinu, ka cilvēks to var“ . . . Tā daudzkārt saka veci cilvēki, kas piedzīvojumu bagātus mūžus atstājuši aiz sevis. Viņi zina un jūt, ka lieliem notikumiem viņu dzīvē bijušas spēkus rūdītājas, vai cilvēka sirdī labu darītājas vērtības klāt. Un viņi zina arī to noslēpumu, ka neminami pavedieni, bijība un kāds neredzams svētums, nākdams no lieliem pagātnes notikumiem, apstaro tagadni. Cilvēks mana, ka viņš ir dzīvojis, bijis ierauts pasaules lielo, liktenīgo, nevienam nesaprotamo spēku varā, bijis tur ierauts un iznācis kā uzvarētājs.

Gluži tāpat tauta apzinas, ka viņas lielie notikumi ir liecinieki spēkam, kas reiz bijis, spēkam, kas atkal, ja vajadzīgs, var uzliesmot. Un ja šie notikumi laika gaitā tapuši jau par kalniem, kas apvāršņa malā paceļas līdz debesu malai, ja viņi vairs nav mūsu ikdienas daļa, tad viņu gaisma laiku pa laikam līst pāri mūsu galvām. Un tāds laiks nu ir šie 20 gadī valsts pastāvēšanai, ko šogad svinam un godam pieminam 18. novembrī. Tikai līdz ar to teiksim paši sev vienu: ja mēs protam domāt par pagātni, pagātnes godinājumam svētkus svinēt, tad neaizmirsīsim arī just un izjust šo pagātni. Just tās lielo, neredzamo sakarību ar tagadni. Ja reiz dzelzs tilta galā nebūtu kritušas granātas, izārdīdamas māju sienas un izraudamas bedres ielu bruģī, ja mums nebūtu varoņu, kas gribētu novērst šo postu, mums nebūtu savas zemes, savas valsts. No šī pagātnes spēka izaudzis atjaunotās Latvijas dedzīgais radītājs spēks, kas visu veido, visu ceļ, un līdz ar vecu veco latviešu līdumnieku varētu teikt un atzīties — *liels spēks ir slēpts cilvēka rokās un cilvēka gribā*. To vajaga tikai izjust un mācīties sajust tiem, kam mūsu tautas lielie notikumi nav vairs ikdienas daļa, tiem, kas dzimuši un auguši jau brīvas tautas brīvajā valstī. Tad arī nākotne nesīs sevī pagātnes spēka stiprumu un tagadnes dedzību.

Tautas varoņiem — Lāčplēšiem

ŽANIS KLĒTIŅŠ

Jums, varoņi, lai šodien līgo dziesmas,
Jums, Lāčplēši, lai durkļu tērauds mirdz!
Jūs dedzāt tautā svētās varoņliesmas,
Par Jums lūdz Dievu katra latvja sirds! —

Jūs gājāt reiz par latvju tautas brīvi
Uz kauju niknāko, kur šrapneļaukas kauc,
Caur Jums mēs jūtam saules pilnu dzīvi
Caur Jums mūs Latvija pie dižiem darbiem sauc!

Jūs gājāt reiz un brīva zeme tapa,
Viss viņā tagad saules apņemts zied;
Lai ziedus noliekam uz dižo brāļu kapa —
Kas krituši — tiem slavu tauta dzied! —

Jums, Lāčplēši, lai šodien līgo dziesmas,
Jums, varoņi, lai durkļu tērauds mirdz! —
Jūs dedzāt tautā svētās varoņliesmas,
Par Jums lūdz Dievu latvju tautas sirds! —

Jaunatne un valsts

ARN. LŪSIS

Izglītības ministrs prof. J. Auškāps mazpulku sanāksmē Siguldā

1918. gada 18. novembrī piepildījās mūsu tautas sengaidītais, senlolotais sapnis — mēs atguvām savu brīvību, un mūsu pirmais un tagadējais Prezidents Dr. **Kārlis Ulmanis** pasludināja Latviju par neatkarīgu valsti, kura pati veidos savu nākotni un nemaksās vairs meslus nevienai svešai varai, kas gadu simtiem ilgi abos Daugavas krastos bija sirojušas ar saviem karogiem, turot mūsu tautu garīgās un materiālās nebrīvības grūti saraujamos žņaugos.

Jaunatnei — kas pati nav lielo dienu lieciniece — dota iespēja tikai notālēm redzēt to leģendāro gaismu, apbrīnot neaprakstamo varonību, pašaizliedzību un tēvzemes mīlestību, kādu brīvības cīņās parādīja tie vīri, kurus Prezidents, pulkvedis O. Kalpaks un ģenerālis J. Balodis — veda no uzvaras pretim uzvarai. Šīs cīņas prasija daudzu varoņu dzīvības. Mūsu brīvību un neatkarību mēs neieguvām par velti. Mums nācās par to dārgi samaksāt. Bet tagad — raugoties atpakaļ pagātnē un vērojot visu, ko esam ar savu darbu radījuši un ar savu centību ieguvuši divdesmit neatkarības gados — mēs zinam un jūtam, ka neviens upuris nav bijis velts, ka mēs neesam velti pārkaluši lemešus zobenos. Tas, ko mēs tagad esam sasnieguši — ir sasniegts, pateicoties brīvībai un tēvuzemes mīlestībai, kas lika pamatus jaunai kārtībai un deva mums iespēju veidot savu dzīvi tādu, kādu veidot to prasija tautas nākotne, nacionālā taisnība, valsts stiprums un gods.

Arī jaunatne ir bezgala daudz saņēmusi no mātes — Latvijas rokām un ar laiku tā kļūs par vienīgo šī laika ieguvu-

Mazpulku jaunatne ekskursijā iepazīstas ar Latvijas brīvības cīņu vietām

mu mantinieci! Vispirms — neatkarīgā valstī tai dota neaprobežota iespēja garīgi augt, mācīties, krāt zināšanas lielajai dzīvei. Apzinoties, ka jaunatnei jādod gara gaisma un ka augsta kultura ir mūsu drošākā nākotnes ķīla, divdesmit gados mūsu valsts ziedojusi milzīgus līdzekļus izglītības veicināšanai. Labi to raksturo, piemēram, skolu skaits Latvijā. Jau 1920. gadā — kad mums vēl nācās grūti strādāt, lai veiktu karā smagi cietušās valsts jaunizbūves darbu — jaunatnei atvērās 1584 tautskolu durvis, bet valsts astoņpadsmitā neatkarības gadā to skaits jau bija pieaudzis līdz 1929.! Un tad — neaizmirsīsim, ka mums vēl darbojas 112 vidusskolas, 48 lauksaimniecības skolas un apmēram 35 citas arodnieciska rakstura mācības iestādes. Tā tad mūsu valstī ir vairāk kā 2000 skolu un to uzturēšanai valsts un pašvaldības iestādes 1936./37. gadā vien ziedojušas 35.507.000 ls!

Jaunatne, kas dzīvo tagadējā laikā, tiešām var būt laimīga, jo viņai ir brīvs ceļš uz labāku un gaišāku nākotni. Katra meitene un katrs zēns, kam nepietrūkst centības un idealisma — tagad var bruņoties zināšanām, kas dzīvi padara nevien vieglāku, bet arī skaistāku, tīkamāku. Vēl gadus trīsdesmit, četrdesmit atpakaļ — apstākļi bija daudz sliktāki. Mūsu tēvi un vectēvi jutās laimīgi, ja viņi varēja skolā mācīties trīs vai četras ziemas. Tikai retam no viņiem izdevās iekļūt ģimnazijā, un vēl mazāk bija to, kas pārkāpa universitātes slieksni. Skolas toreiz bija dārgas, un saimnieciskā rosība nebija tik liela, kā tagad, kad vairojas materiālā labklājība laukos un pilsētās, skardama visas iedzīvotāju šķiras. Toreiz jaunatnei bija jāmaksā, lai viņa varētu mācīties. Tagad valsts maksā jaunatnei, lai viņa mācītos, jo skolu uzturēšana prasa daudz lielākus līdzekļus nekā tos spēj segt mācības naudas. Toreiz tikai retam bija atvērtas skolas durvis. Tagad tās nav aizslēgtas nevienam jaunietim. Vai tā nav liela balva, kuru jaunatnei devusi neatkarīgā Latvijas valsts?

Un — vai gan ir iespējams salīdzināt toreizējās un tagadējās skolas? Apskatat kādu no šīm vecām, pagājušā gadsimtā celtām skolām, kur ir tikai viena vai divas klases zemiem griestiem un maziem, patumšiem logiem? Un tad paraugaties uz tām Gaismas pilīm, ko cēlusi neatkarīgā Latvijas valsts! Padomājat par to, cik liela starpība ir starp toreizējo un tagadējo skolas garu, starp toreizējām un tagadējām mācības metodēm. Tagad mēs skolā brīvi runājam savā mātes valodā. Toreiz mums bija tas liegts. Tagad mūs audzina skolotāji, kas nāk no mūsu tautas, kas saprot mūsu tautas garu un dvēseli. Toreiz — mūsu tēvu un vectēvu bērnībā — skolotāju, latviešu, bija maz, un arī starp tiem daudzi bija sevi pārdevuši citas tautas karogam, pārkrievojušies vai kļuvuši par „kārklu vāciešiem". . .

Tā ir liela starpība, kas valda starp laikmetu, kad mēs bijām pakļauti svešām varām, un tiem gadiem, kurus mēs dzīvojam savā brīvā un neatkarīgā valstī.

Agrāk — pēc pamatskolas beigšanas — jaunatnei tūdaļ bija jāatgriežas atpakaļ pie arkla balsta vai jāizvēlas kāds amats, un viņai nebija nekādu izredžu savu izglītību vēl turpināt, vēl kautko mācīties, papildinot savu garu un izdailojot savas jūtas. Tagad viss ir kļuvis citādāki. Mums ir daudz vērtīgu, jauku un pamācošu grāmatu. Un tās ir pieejamas visiem arī tālākās nomalēs, jo mūsu valstī tagad noorganizētas daudzas publiskās bibliotekas. 1936. gadā laukos vien tādu bija 911 — tā tad nav mums neviena pagasta, kur nebūtu šīs lielu svētību nesējas grāmatu krātuves. Katrs jaunietis, kam gars slāpst pēc jaunām atziņām — var tās atrast piemērotā lasāmvielā un šo izdevību jaunatne dedzīgi izmanto, jo statistiskās ziņas rāda, ka tā ir čaklākā grāmatu lasītāja.

Jaunatnei tagad dota iespēja daudz mācīties arī vērtīgos kursos un priekšlasījumos. Pagājušā, 1937. gadā, tādu skaits visā valstī sniedzas desmitos tūkstošos. Un tad — salīdzinājuma dēļ — atcerēsimies laikus, kad kursus un priekšlasījumus rīkoja mūsu tautas Vadonis — Prezidents **Dr. Kārlis Ulmanis.** Viņš bija viens no pirmajiem, kas tādā veidā gāja pie tautas. Un — arī gan-

Mazpulku vaiņags brīvības cīnītājiem pie pieminekļa Ložmetēju kalnā

drīz vienīgais, jo grūti toreiz bija dabūt atļauju kursu sarīkošanai, trūka līdzekļu, nebija atrodamas piemērotas telpas. Bez tam — krievu valdība un muižnieki uz šādiem kursiem raudzijās stipri aizdomīgi. Viens neuzmanīgs, nepārdomāts vārds toreiz varēja novest runātāju cietumā. Arī mūsu Prezidentam, kā dedzīgam patriotam, kas vienmēr radis atklāti un droši pateikt savas domas — nācās ciest un uz laiku atstāt dzimteni, meklējot darbu un iztiku tālā Amerikā.

Un tagad? . . . Visā valstī notiek desmitiem tūkstošu priekšlasijumu un kursu, kuros runā labi lektori — sava aroda speciālisti. Ir grūti minēt visus tos līdzekļus, ar kādiem nacionālā valdība — it sevišķi pēc piecpadsmitā maija — cenšas veicināt jaunatnes izglītību, atbalstīt jaunatnes audzināšanu. Atcerēsimies Prezidenta **Dr. Kārļa Ulmaņa** 28. janvāra Draudzīgo aicinājumu, kopgaldu ierīkošanu pie skolām, medicinisko palīdzību skolu jaunatnei un t. t. Eiropā, kas lepojas ar savu augsto kulturu, mums grūti nāksies atrast kādu citu valsti, kur jaunatnes izglītībai valdība būtu sniegusi tik lielu atbalstu, kā mūsu Latvijā. „Kad citas valstis būvē cietokšņus — mēs ceļam Gaismas pilis", — kādā runā teica Izglītības ministrs prof. **J. Auškāps.** Un šie viņa patiesie vārdi ir labākā liecība tam garam, kādam mēs piederam. Neatkarīgās Latvijas dibināšana deva iespēju jaunatnei aktivi piedalīties arī dažādās jaunatnes organizācijās, lai tur gatavotos sabiedriskam darbam nākotnē.

Arī šai ziņā starp pagātni un tagadni ir liela starpība. Nebrīvības laikos latviešu jaunatne skolā un ārpus skolas varēja strādāt tikai pagrīdē — tas ir — viņai nebija tiesības dibināt organizācijas, pulcēties kopā un pārrunāt jautājumus, kas to varēja interesēt. Tagad mums ir apmēram 10 jaunatnes organizaciju, kuru darbību atbalsta nacionālā valdība, kuru dalībnieki var aktīvi piedalīties savas valsts jaunizbūves darbā. Jaunatne ir aicināta to darīt. Viņa nav aizmirsta, nostumta pie malas. Viņai ir atvērts ceļš uz valsti un tautu, viņai ir dota iespēja piedalīties tās likteņa veidošanā. . .

Un beidzot — mēs nedrīkstam aizmirst vēl vienu lietu, proti to, ka viss, ko tagad dara, patiesībā ir darīts nākotnei un tiem, kas nākotnei pretim iet. Visi divdesmit neatkarības gados gūtie sasniegumi un viss tas, ko mēs vēl sasniegsim — paliks jaunatnei. Viņa iemantos skaistās celtnes, kuras mēs tagad ceļam. Viņai visspožāki staros Ķeguma gaisma, viņai būs daļa pie sasniegumiem lauksaimniecībā, rūpniecībā, tirdzniecībā, garīgā druvā. Jaunatnes dzīve būs daudz gaišāka, kā tām paaudzēm, kas Latvijas brīvības rītā ausmu sagaidija tikai pusmūžā vai dzīves vakaram tuvojoties . . . Un tāpēc jaunatnei jāmācas cienīt brīvības svēto mantojumu, savas valsts neatkarību, savas tautas nestos upurus nākotnes labā.

Bet — kādi tad ir jaunatnes pienākumi pret valsti un tautu, un, vai vispār tādi ir un pastāv?

Jaunībā mēs bieži vien domājam tā, ka mums pret valsti nav nekādu pienākumu, ka tie sākas tikai ar pilngadības sasniegšanu, bet, ka līdz tam laikam mēs esam pilnīgi brīvi, neierobežoti.

Šāds uzskats patiesībā ir rūgta maldīšanās. Arī jaunatnei valstī ir sava vieta un savs uzdevums, kuru vislabāki raksturo Prezidenta vārdi: „viņai jābūt visaktīvākai jaunā laikmeta izpratnes meklēšanā un jauno ceļu noskaidrošanā. Tas nozīmē: aktīviem tikt, nestāvēt uz vietas un negaidīt, kamēr viss pats no sevis notiks, bet ka mums būs aktīviem

būt šī jaunā laikmeta ievadīšanā un ceļu nospraušanā . . ."

Tā tad valsts prasa no jaunatnes darbu, aktīvitāti. Jaunatne nedrīkst dzīves labākos gadus pavadīt bezdarbībā. Ja viņa iet skolā — tai ir čakli un neatlaidīgi jāmācas, cenšoties iegūt cik iespējams vairāk zināšanu lielajai dzīvei. Ja viņa ir skolu atstājusi — tai jāizlieto tur iegūtās zināšanas labākas un pilnvērtīgākas dzīves radīšanai, jāiet pie tautas, jārāda priekšzīmi citiem čaklā darbā. Tiem jauniešiem, kas atrodas kādā organizācijā, apzinīgi un krietni jāveic organizācijas uzliktie pienākumi, jātur solījums, kas dots organizācijas karogam.

Jaunatnei jāstrādā. Ir valstis, kur tai uzlikts obligātorisks darba dienests, lai tā palīdzētu sabiedrībai un veiktu dažādus uzdevumus. Mums, liekas, tas nebūs jādara. Bet katram krietnam jaunietim gan pašam ir jāsaprot, ka viņš nedrīkst turēt rokas klēpī tad, kad mums trūkst strādnieku, darba darītāju. Sevišķi grūti šis jautājums atrisināms lauksaimniecībā. „Pašu zemei — pašu arājs" — šie Prezidenta vārdi lai ir aicinājums ikvienam jaunietim, kas grib būt krietns un apzinīgs pilsonis savā valstī.

Jaunatnei jāmācas mīlēt savu tautu un savu valsti. Viņai jābūt gatavai to sargāt tāpat, kā Latviju pirms divdesmit gadiem ir sargājuši leģendārās Skolnieku rotas zēni.

Jaunatnei jāveicina tautas vienība, jāmeklē ceļi uz saprašanos, sadarbību.

Jaunatnei jāiedziļinas tautas vienības laikmeta ideoloģijā, jāmācas cienīt autoritati, savas tautas dižākos dēlus, kuru dzīve un darbs tiem rāda vislielāko priekšzīmi sevis audzināšanā un veidošanā.

Jaunatnei jāsarga savi fiziskie un garīgie spēki, jānorūda sava griba, jāizveido savs raksturs stiprs un nelokams, spējīgs pretoties vājumam un kārdinājumiem.

Tad, kad viņa to visu būs darijusi — tā attaisnos uz viņu liktās cerības.

Un šīs cerības ir lielas. Uz drupām ceļot un veidojot jaunu, skaistu dzīvi, mūsu tauta divdesmit gados ir nesusi lielus un smagus upurus. Un darbs, kuru mēs esam iesākuši, būs turpinams arī nākotnē. Tas prasīs apzinīgus darba darītājus. Tas prasīs pašaizliedzīgus veikta darba un sasniegumu sargātājus. Un tie nāks no tavām rindām, jaunatne. Tu būsi Latvijas stiprākais, drošākais balsts. Un tamdēļ lai 18. novembris palīdz tev iedegties tēvuzemes mīlestības un brīvības alkās, šī diena lai palīdz tev krāt sirdī uzticību Latvijas karogam un tiem vīriem, kuru gara spožais vairogs viņus sargājis baltās un nebaltās dienās.

Tad Latvija būs un pastāvēs vienmēr, jo vara gan dažkārt var pārcelt robežu stabus, bet tautas garu tā nevar nomākt mūžīgi.

Vakars Nāves salā

EDVARTS TŪTERS

Saule klusi iebrien jomā,
Krēslo jau, drīz zvaigznes plauks . . .
Nāk man prātā senā doma — —
Pavīd garām mīļš kāds draugs.

Kādreiz te, kā dārgus tēlus
Krastā lasijām mēs oļus;
Nu ap pusnakts stundu vēlu, —
Klausos vējā tavus soļus . . .

Obelisks kur māj nu pretī,
Apklusa tur tava balss;
Kad uz viņa krasta — naktī
Uzliesmoja nāvīgs skals — —

Slīd vēl Daugava uz jūru.
Balts mirdz zēģelis kā sniegs . . .
Dod, ak Dievs, pēc cīņas sūras —
Manam draugam salds lai miegs. —

Man šai klusā novakarā,
Kad jau valsts un miers mums sniegts;
Tā kā zīlei egles zarā —
Saldi iemigties ir liegts . . .

Līgo Daugava uz jūru.
Krastā šur-tur suņi rej.
Klusā domu ugunskurā —
Man vēl sāpes jāpārlej.

8. novembris — mazpulku 9. gada svētki

Agr. K. ĶIRSIS

Pie latviskā galda

Kad 1929. g. 8. novembrī Ezerē, pie 6 kl. pamatskolas skolotāja R. Kalniņa vadībā nodibinājās pirmais Ezeres mazpulks ar 13 dalībniekiem, tad gan, laikam, reti kāds ticēja, ka pēc 9 gadiem, t. i. tagad, mūsu zemē būs 1062 mazpulki ar 38.347 dalībniekiem. Bet latviešu zemes jaunatne ir pierādijusi gandrīz neticamo, un mazpulku Virsvadoņa Prezidenta **Kārļa Ulmaņa** ierosinātā mazpulku kustība ir turpinājusi savu uzvaras gājienu ne tikai laukos, bet, sākot ar 1934. gadu, arī pilsētās, un tagad mēs zinam, ka nav pagasta un nav pilsētas mūsu zemē, kur nedarbotos kāds mazpulks, kur nepazītu mazpulku idejas. Mazpulku Virsvadoņa Prezidenta **Kārļa Ulmaņa** gaišais pareģojums pirmajā mazpulku sanāksmē — pirmo 12 baltzaļo karogu svētkos 1931. gada 25. februarī — pilnā mērā piepildijies: „Katrs sākums ir grūts, bet tagad jau mazpulku karogu pacelta vesela šalkoņa, un ar laiku tie pārklās visu Latviju".

Līdz vēsturiskajiem 1934. g. 15. maija notikumiem mūsu zemē darbojās 377 mazpulki ar 5.846 dalībniekiem, bet pārmaiņas valsts un tautas dzīvē sevišķi veicināja mazpulku kustības pieaugumu, un jau 1935. gadā darbojās 807 mazpulki ar 18.269 dalībniekiem. Mazpulku darbības pamati: patstāvīgs, vienmēr līdz galam izdarīts darbs, par ko var pilnā mērā atbildību nest, latviešu zemes mīlestība un sekošana uzticībā savam vadītājam, pēc 15. maija tika atzīti par pareiziem visas tautas un valsts dzīves augšupcelšanā. Tas veicināja sabiedrības lielo interesi par mazpulku ideju saturu un darbības mērķiem, kas savukārt sevišķi spilgti ir izpaudies dalībnieku skaita pieaugumā. No 1935. g. līdz 1938. g. rudenim mazpulku skaits ir palielinājies no 807 līdz 1062, bet dalībnieku skaits vairāk kā dubultojies — no 18.269 1935. gadā līdz 38.347 1938. gadā. Tagad jau mazpulku skaits Latvijā puslīdz pietiekošs, un visi jaunieši, kuriem ir vēlēšanās mazpulkos darboties, var to sasniegt. Bet dalībnieku skaits vēl var pieaugt, jo mūsu zemē vēl daudz jaunatnes, kura var darboties mazpulku organizacijā. Pēdējā, 1938. gadā vien tas ir pieaudzis par apm. 6000. Tas skaidri liecina, ka mūsu jaunatne, Mazpulku Virsvadoņa — Prezidenta **Kārļa Ulmaņa** aicināta, labprātīgi un ar sajūsmu iet jaunatnes darba organizācijā — mazpulkos, turpretim citās zemēs jau likumi noteic jaunatnei mācīties zemes mīlestību, darbu un disciplinu.

Mazpulku galvenā nodarbību nozare ir laukkopība un dārzkopība, bet arī mājsaimniecības sekcijas noorganizētas 572 un lopkopības sekcijas 260 mazpulkos. Blakus praktiskā darba sekcijām, sevišķi pēdējā gadā, aktīvu darbību uzrādijušas sporta, literaturas, muzikas, kooperacijas, aviacijas un veselības kopšanas sekcijas. Pēdējos gados mazpulkos ievērību guvušas nometnes un šaušanas sports. Nometnēs dalībnieki iegūst

ciešāku kopības un vienības garu, kā arī nostiprina disciplinu un vairo dzīves un darba prieku. Pilsētnieki nometnēs iepazīstas ar lauku darbu norisi. 2 pēdējos gados 164 nometnēs ir piedalijušies 17.004 dalībnieki.

Lai veicinātu šaušanas sportu un vingrinātos šaušanā ar mazkalibra šautenēm, 625 mazpulki jau ir savā īpašumā iegādājušies šautenes. Pārējie vēl izlīdzas ar skolu un aizsargu mācību šautenēm.

Dzīvu līdzdalību mazpulki izrāda arī pasīvās gaisa aizsardzības darbā, un apm. 250 dalībnieki Rīgas pilsētā jau ir sagatavoti pasīvās gaisa aizsardzības dienestam, tāpat instruktori Jelgavā, Liepājā un Daugavpilī. Veselības kopšanas un pirmās palīdzības dienesta noorganizēšanai mazpulku organizācija ir saistijusi īpašu ārstu, kurš rūpējas par pirmās palīdzības kursu noorganizēšanu un dalībnieku apmācīšanu visos rajonos.

Mazpulku vadība un pārraudzība visā zemē pagājušā gadā ir pilnīgi nostabilizēta. Bez LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas, kura pārzina un saskaņo mazpulku darbību visā zemē, darbojas 13 mazpulku novados atsevišķi inspektori. Visi novadi savukārt sadalīti 100 rajonos, kuru robežas sakrīt ar parasto LLK agronomisko rajonu robežām. Lielākās pilsētās ir izveidoti 17 rajoni, kopā pavisam 117 rajoni. Katra rajona priekšgalā atrodas rajona vecākais — kāds piedzīvojušāks un aktīvāks mazpulka vadītājs. Rajona vecākais ir ciešākā saite starp mazpulka vadītāju un mazpulku inspektoru.

Pagājušā vasarā pirmo reizi plašākā mērogā notika vadītāju sagatavošana mazpulku darbam, un īpašus kursus — nometni nobeidza 574 mazpulku vadītāji, kuri tagad ar lielāku interesi un prasmi nododas mazpulku darbam.

Pagājušā vasarā darbus nobeidza arī pirmie 8 ilgstošo pieccīņu dalībnieki. Šinīs sacensībās darbi ilgst pāris gadus, un dalībnieki sacenšas: 1) zemes kultivēšanā, 2) labierīcību iekārtošanā, 3) košuma dārza ierīkošanā, 4) saimniecības darbu aprakstā un 5) sabiedriskās dzīves aprakstā. Pavisam šīs sacensības ir ie-

Putnu būrīšu izstāde 1085. Rīgas valsts komercskolas mazpulkā

sācis 581 dalībnieks. 1938. g. vasarā izraudzīti pavisam 154 mazpulku diženie un 1938. g. VIII mazpulku kopējā sanāksmē 6 mazpulku līdumnieki: 1) I. Legzda — 152. Mārcienas mazpulkā, 2) A. Lazdiņa — 290. Ceraukstes - Griķu mazpulkā, 3) A. Gosiņš — 45. Aizvīķu mazpulkā, 4) O. Melderis — 110. Remtes mazpulkā, 5) J. Petkuss — 105. Bārtas mazpulkā un 6) Br. Čivkulis — 198. Vanagu mazpulkā. Pavisam 9 gados mazpulku diženā pakāpi ieguvuši 412 dalībnieki, un līdumnieka pakāpi 25 diženie.

Šogad zīmīgi, ka līdumnieka pakāpi no 6 ieguvuši trīs kurzemnieki, tāpat kā Kurzeme ir bijusi 1. mazpulka šūpulis. Sacensībās, kas šogad noritēja valsts mērogā, t. s. mazpulku pieccīņās, kurās

Kokļu orķestrs 42. Kalētu mazpulkā

sacentās: 1) rakstu darbā, 2) izlūku gājienā, 3) dārzkopības darbā — augļu šķirošana, 4) amatniecības darbos — augļu kastes un ogu groziņa pagatavošana, un 5) lopkopības darbā — liellopu novērtēšana pēc eksterjēra, uzvareja vidzemnieki un zemgalieši: 1. vietā — 126. Nurmižu mazpulks, 3. vietā — 967. Dārtas mazpulks (Jelgavā).

Šogad mazpulkos noritēja sacensības arī šaušanā (zēniem) un ēdienu gatavošanā (meitenēm), jo nākošā rudenī šīs sacensības ir paredzētas valsts mērogā. Zīmīgi, ka mazpulku meitenes ir tās, kas pirmo reizi Latvijā veic sistematiskas ēdienu gatavošanas sacensības savās mājās, pēc tam rajonos, tad novados un beidzot valsts mērogā. Cerēsim, ka jaunatnes darba paraugam sekos vēlāk pieaugušo sacīkstes dažādos mājsaimniecības darbos ne tikai pagastos un biedrībās, bet arī valsts mērogā.

Mazpulki ar savām darba metodēm audzina jaunatni darbam un pienākumu pildīšanai ne tikai laukos, bet arī pilsētās, katram savā vietā un darbā, un tāpat sabiedrisko pienākumu pildīšanai mūsu latviskā Latvijā. Mazpulki ir pilnīgi latviska organizācija, kura savam darbam paraugu un priekšzīmi nemeklē nekur ārzemēs, nevienā cittautu paidagogā. ne audzinātājā, bet gan par vienīgo paraugu katram jaunietim rāda un stāda mūsu pašu zemes dēlu — Tautas Vadoni un Mazpulku Virsvadoni Prezidentu **Kārli Ulmani.**

Slīksnī

Trīs dienas no kāda vīra atmiņu stāsta.

RNOLDS JANSONS

Pirmā diena.

Vai kādreiz gan mēs aizmirsīsim to brīdi, kad pieaugušie pirmo reiz mūs uzrunājuši jau kā lielus ļaudis, kā sev līdzīgus? — Nekad! Tomēr šī diena, par kuru pašlaik es sāku stāstīt, iestarojusi manā atmiņā ne jau tikai tādēļ vien, ka tēvs pirmo reizi manā mūžā uzrunāja mani kā lielu puisi, kā vīru, kura rokās kādreiz taču pāriešot viss mūsu dzimtas laicīgais un garīgais mantojums, līdz ar šīs dzimtas tālākajiem likteņiem. Šo dienu es atceros un tagad, pēc daudziem gadu desmitiem pieminu arī kāda cita notikuma dēļ.

Lūk, saule jau atkal atgriezusies vasaras pusē!

Pakalni un mālainie noleju tīrumi kūp. Silti kūp... Palu ūdeņu izskalotajos strautu krastos dzirkst pureņu ziedi. Kā mazas saules krastmalu pakrēslī. Bet pāri purvupes elkšņiem un ēnainajam Slīksnim ceļas balti dūmu mākoņi.

Ā, kaimiņmāju puiši uz Dižnoras svilina pērno kūlu! Dažviet ziemas un pavasara vēju izpluinītie ciņu cekuli izsliekas kupli kā lielas pieneņu pūkas. Kāda liesma tad sagriežas, kad pāri šādam grīšļu un smilgu čemam klūp uguns! — Klau, kā švirkst!

Es atgrūžu izbalējušo cepuri vairāk uz pakauša un vērīgi klausos. Ir tīkami tā stāvēt Sviķu kalna piesaules nokarē, klausoties uguns balsī un ieelpot ar deguma sīvumu piekūpējušo gaisu. Kā nu nebūs tīkami?

Bet tad pēkšņi cauri uguns sprēgāšanai un kūlas svilinātāju klaigām es izdzirdu itkā stīgu strinkšķienus, itkā liegu dziesmu. Atmetu skatu uz pagalma pusi. Lūk, mūsu sētas vidū pie jaunās akas grodiem stāv svešs puisis un strinkšķina cītari.

Sviķu kalna piesaules nokare sparīgi nodim zem manu kailo kāju soļiem. Man taču jāredz tuvāk svešais spēlmanis. — Es ieplešu acis, kā dīvainā ērmā vērdamies. Lūk, galva viņam mazliet iegarena, acis izvalbītas uz āru, bet deguns ar strupu smaili, kā rievota, aplauzta lāsteka.

„Melnsila barona dēls — Fābiāns. . .“ paklusu nosmīn mūsmāju puisis Gusts. „Vāczemē, liekas, prātu izdzīvojis, nu staigā apkārt kā dāvanu lūdzējs no Leišmalas. . .“ — Es pārdomāju: tiesa, ne viņš ubags, ne gaudenis, bet, lūk, klīst gar mūsu novada druvām un tīrumiem, klīst no sētas uz sētu un spēlē. Jā, spēlē itkā pats sev par prieku. Galvā viņam gaiši zaļa platmale, pie kuras vakara vēsmā šūpojas raiba gaiļa spalva. Kājās, skat, ceļu putekļiem aplipuši zābaki ar biezu pazoli, bet plecos — varena, nezināmām lietām piestūķēta soma. Un tad vēl cītara un smags spieķis, kuru izvāžot, rodas neliels galdiņš ar dīvainu papīru, varbūt, nošu mapi.

„Vanderzellis vien. . .“ pamādams ar roku uz spēlmaņa pusi, vēlreiz nosmīn Gusts un, iemauktus žvadzinādams, aiziet uz aploku pēc zirgiem. Lai Gusts iet. Man tomēr gribas vēl brīdi pavērot svešo puisi. — Pēc gaudeņa gan viņš tomēr izskatās, bet, lūk, kādas viņam acis! Kā atvāsti žebērkļi. Pirksti gan pinas ap stīgām, bet skats, lūk, nemitīgi klejo no pagalma stūra uz stūri. Kā zaglim. . .

Tikko Gusts aizgājis aiz klēts pakša, dīvainā spēlmaņa pirksti tūliņ ar skubu atraujas no stīgām un tver pēc zīmuļa un papīru mapes. Baksta un itkā zīmē. . . . Mana sirds, nelabas nogidas apņemta, sacērtas:

„Lāga cilvēks gan tas tur nebūs! Ar pātagu izdzīt tādu klaiduli no mana tēva pagalma!“

Bet, lūk, nu jau viņš pats arī pošas prom. Svilpodams, smago spieķi gaisā mētādams, acis kā vanags ieplētis, tāds viņš aizģeņģerē gar gatves dobumainajiem vītoliem.

Nē, šim dīvainajam klejotājam es vēl brīdi pasekošu! Neba nu viņš sava sirds prieka dēļ vien tā klejo!

Uz dižceļa neparastais spēlmanis brīdi apstājas, paslēpj savu cītaru platajā somā un dīvainu, pulkstenim līdzīgu daiktu delnā iežņaudzis, aizsoļo nesteigdamies, itkā savus soļus skaitīdams, uz Purvupītes tilta pusi.

„Lai soļo vien Melnsila barona Fābiāns pa dižceļa vidu! Lai soļo. . .“ es grīnu pasmaidu. „Pagaidām es gluži jauki varu jost arī pa tīrummalas taku un visu noskatīt. Pagaidām. . .“

Ceļa līkumā ērmīgais gājējs pēkšņi apstājas un ar zīmuli pirkstos — salīkst pār mapi. Atkal itkā zīmē, itkā raksta... Ko? Kas viņam, svešniekam, jāzīmē mana tēva tīrumu pakalnos un pļavu lejās? — Vajadzētu beidzot nu noprasīt!

Stipra vīra drosmi savā sirdī iekļāvis, es pārlecu pāri grāvim un uztunturoju uz dižceļa. Svešais klaidulis pašlaik vēro Purvupītes tiltu. Nu es vairs nešaubos: viņa vērību saista viss — māju pakši, ceļu līkumi, pakalni, tilti, lejas... Pat mani viņš tūliņ pamana un no tālienes jau lauzītā latviešu valodā uzrunā:

„Puiš, vai tā tur būs vien purv?“

„Purvs, ne purvs, bet Slīksnis ar akačiem un spokiem gan!“ es droši atbildu un eju tuvāk. O, nu klaidulis paliek pārlieku laipns. Jautājums raisas aiz jautājuma. Piemēram, lūk, lai es, lāga puišelis, viņam izstāstot, ap kuru vietu Purvupītē esot brasli, kur atvari. Un tā joprojām. . . Es mēģinu stāstīt. Bet tad pēkšņi manā sirdī iecērtas kā žebērkļa zobs. Kādēļ? Kādēļ man šim klaidulim jāstāsta par sava tēva novada upēm, purviem vai ceļiem? Mani vārdi, pretēji ērmīgā spēlmaņa mudinājumiem, paliek ar katru brīdi retāki. Sirdī iesprikstas spīvas spīta dzirkstis. Ne pušplēsta vārda vairāk! — Melnsila barona Fābiāns, ar raibo gaiļa spalvu pie zaļās cepures, vēl tik ļoti daudz grib iztaujāt. Lūk, piemēram, par Slīksni. . . Vai tas krēslainais purvs, tur aiz Purvupītes, esot dumbrains?

„Ak, Slīksnis?“ es atvaicāju, paklusu nosmīnu un tad sāku stāstīt aplamības:

„Nē, pārlieku dumbrains gan Slīksnis nav. Bet tajā vietā, lūk,“ es pamāju ar roku, „nav pat neviena akača. . .“

Tā, tā. . . Bet vai varot, piemēram, ar ātru kumeļu tajā vietā pārrikšot uz Slīkšņa otru pusi?

„Kā pa laipu. . .“ es droši atmetu un paslepus pie sevis nodomāju: „Lai mēģina vien! Pat platnadzis briedis netiks Slīksnim pāri! Kur nu jātnieks ar ātru kumeļu. . . No malas raugoties, gan

Slīksnis izskatas itin drošs gājējam, bet tikko tajā sperts solis, zem kājām tūliņ nomutuļo zaļgans akacis, un pārdrošais gājējs kā sieksta pazūd tumšajās dzelmēs, no kurām — šo sauli lūkoties neviens vēl nav atgriezies."

Tā, tā. . . Vēstis par Slīksni svešo klaiduli padara sevišķi mundru. Lūk, nu viņš izņem no kabatas sakaltušu veģi, pagroza to kā gardumu un tad dod man.

„Nē. Mana māte šovakar cep karašas. Pat mans sakasnis būs baltāks par šo Vāczemes veģi!" es novēršos.

Pelēkais veģis ar skubu ieslīd atpakaļ platajā kabatā. Dāvinājuma sniedzēja acis neganti iesprikstas. Dēznās lūpas drebēdamas tver pēc īgniem un sparīgiem vārdiem. Bet šoreiz es tomēr pasteidzos pirmais:

„Parādi, ko tu esi tur sazīmējis?" Manas uzacis saceļas augšup ar loku, acis ieplešas platāk, un kakls pastiepjas mazliet garāks.

„K-u-o?" Nu klaiduļa seja pietvīkst sarkana kā gailēna sekste. Es, muļķa zemnieka dīgsts, drīkstēšot viņu, gudri skolotu vīru, iztaujāt? Prom! — Smagais spiekšis paceļas sparīgam atvēzienam.

Bet es taču neesmu tizls! — Manas kājas kā atsperes pārmet mani pāri novadgrāvim uz tīrummalu.

„Vanderzelli! Otrreiz vairs tu mana tēva sētā neienāksi!" Manas dūres sīksti savelkas, itkā tūliņ vajadzētu mesties sīvā cīņā.

Iegarenā galva ar raibo gaiļa spalvu pie zaļās platmales vēlreiz pagriežas uz manu pusi. Dēznās lūpas kautko murmina un draud, neganti draud.

„Kaķa draudi augstu nekāpj vis!" es skaļi nosēcos: „Ērms. . ."

Un tad mēs pagriežamies katrs uz savu pusi.

Brīdi vēlāk, kad stāvu Sviķu kalna piesaules nokarē, klausīdamies, kā uz Dižnoras, dūmu kamolos tīdamās, pērnajā kūlā švirkst liesmas, es izdzirdu atkal paklusus stīgu strinkšķienus. Nu jau cītarnieks — kaimiņmāju pagalmā. — Es jūtu savās krūtīs ceļamies varenu naidā vilni:

„Ar pātagām un bozēm izdzīt tādus klaiduļus no mana tēva novada. Uz visiem laikiem!"

Šī bija viena no pavasara dienām — mana mūža pirmajā gadu desmitā.

Otrā diena.

Pamale dreb. Liekas, tur patlaban raucas un stumdas zibšņainas pērkoņa tūces. Pāri dumbrainajam Slīksnim šalkdamas pret gāršmalas egļu galotnēm šķeļas skarbas atbalsis.

Bet tā tomēr nav debesu balss, kas šodien tik baigi drebina dūmākaino pamali un mežu galus. Tie ir lielgabalu čuguna stobri. . .

Klau, no vācu puses gārdzuļo jauna mīna. Gaiss dīvaini sīc. . . Es ieraucos dziļāk Slīkšņa dūņās. Lai. . .

„Piešauj. . ." iesēcas Akmens, vecākais vīrs mūsu vadā. „Atšķēla naktī mūs no rotas kā zaru no stumbra un grib tepat arī dūņās nogremdēt. Bet velti, es saku!" Pret vācu ierakumiem draudoši izslienas stipra dūre.

Jā, jā. . ." no vaivarāju pudura atskan aizsmakusi balss: „Vīpsnāt jau nu mēs pašlaik varam, bet. . . Nuja, kā jūru braucēji. . . Arī tie daudzreiz vētru tik ilgi daudzina par nieka vēja pūsmu, kamēr beidzot kuģis apsviežas ar ķīli uz augšu. . ." Pēc šiem smagajiem vārdiem mēs itkā iegrimstam katrs sevī un savās pārdomās. Mūsu stāvoklis patiešām — kļūms. Jau sesto stundu. Aizmugurē purvs. Pa labi un pa kreisi — vācu ložmetēju sprostugunis. — Uz kurieni? Jāpaliek vien vēl tepat starp šāviņu sprādzienu bedrēm, saraustītiem dzeloņstiepļu režģiem, granātu sasistiem un sadegušiem munīciju ratiem. Lietus pieņemas arvien vairāk. — Kur vada komandieris? Kur vada seržants? Skats velti klīst gar dūņaino purva malu. Varbūt krituši, varbūt kontuzēti. Bet varbūt viņiem tomēr laimējies pārkļūt pāri vācu sprostuguns joslai. . .

„Kaut zinātu mēs šajā purvā kādu pāreju. . ." man līdzās aiz resna elkšņa noskan čērkstoša balss.

„Veltas tādas cerības! Slīksnim vēl neviens nav pāri ticis. Šī ir mana puse, es to labi pazīstu. Lūk, tur. . ." mana

Zirgi iecērt galvas ar putām aplipušajās krūtīs un krākdami slienas stāvus. Bet piešu smailes iecērtas dziļāk viņu sānos, un tiem jāklausa satraukto jātnieku gribai

roka drebēdama paceļas pret kalnaino pamali. „Tur — aiz Sviķu kalna — mana tēva mājas!"

„Labi. Atiet mēs nevaram. Bet mēs taču tomēr kaut ko varam. Mēs varam, piemēram, uz brīdi paslēpties un tā maldināt uzbrucējus," iesēcas Akmens. „Lūk, egles purva malā kā torņi. To pazarēm pat lietus šaltis nespēj izsisties cauri. — Cik mēs esam šeit vēl palikuši?"

„Desmit. . ." pēc brīža kā no pazemes atskan pakluss vēstījums. Mana sirds skaudri iesmeldzas. „Vairs tikai desmit vīru. . ."

Pirksti kā sīkstu kabļu zari tver pazari pēc pazares, raušoties augšup — egļu galotņu skuju kuplumā. — Vai šeit vācieši mūs pamanīs? Kaut drīzāk satumstu nakts. . . Šautenes laides apkaltais piets draudzīgi piespiežas manam plecam. — Jāgaida!

Pēkšņi dzirdam: tālumā nodim Purvupītes tilta sijas. Lūk, cauri lietus alpām, pāri šāviņu sprādzienu izrautajām bedrēm uz mūsu pusi auļo vācu kavalēristu kolonna. Lietus šaltīs vizuļo cirtieniem atvēsto zobenu smailes. Putu brizgas šķīst no ātro kumeļu paslēpenēm un mugurām. — Uz priekšu! Bet purva malā sparīgais trieciens spēji apraujas. Zirgi slienas uz pakaļkājām un kreš. Jātnieki nolaiž atvēstos zobenus.

„Atkāpušies purvā! Hū —" īgni ierēcas kalsns vācietis, izlecis no segliem. Viņa izmirkušos svārku plecus rotā jaunākā virsnieka zīmotnes. Vācieša seja pietvīkusi tumši sārta. Lūpas nemitīgi met lāstu vārdus. Uz āru izvalbītās acis

gail niknumā kā vanagam, no kura nagiem nule kā izmucis kārots laupījums. Šīs ļaunās, izvalbītās vanaga acis! Tās taču mani kādreiz ir jau drausmināju-šas. . . Mani pirksti drebēdami ciešāk apkampj apsūnojušo egles zaru. Domas dziļi urdās atmiņās.

Ak, toreiz, priekš gadiem. . . Es biju ticies ar dīvainu cītaras spēlmani, ar klaiduli — Melnsīla barona Fābiānu. Bet vai tiešām viņš toreiz bija tikai spēlmanis vien? — Nē, spiegs, kas izložņāja visas manas dzimtās puses sētas un ceļus, lai tagad. . . Jā, spiegs! Tas, lūk, viņš bija.

Dusmas un īgnums neganti žņaudz kaklu. Šautenes laide ciešāk pieglaužas manam vaigam. Skats asi tver mērķi.

„Bez steigas, pag' . . .“ no blakus egles atšalc Akmeņa brīdinājums.

Vēl nē? Labi. . . Šautenes stobrs noslīd zemāk. Bet skats tomēr ne uz brīdi nenovirzās no kalsnā jātnieka. Lūk, tagad viņš atrotina karti un brīdi vēro to.

„Es šo pusi pazīstu labāk kā pats savu plaukstu,“ pret zirgos sēdētājiem pagriezies, viņš iekrekšķinas zīmīgajā Baltijas vāciešu dialektā. „Pats šo novadu pirms gadiem kājām izstaigāju. Lūk, rezultatā — karte!“

Es noskurinos, itkā mani sāktu ieputināt ledains sniegputenis. Bet lejā — zem eglēm, kalsnā vācieša vārdi gail cīņas kārē un draudos:

„Visu šīs zemes neganto cilti, tāpat kā savā laikā senprūšus, jānopļauj mūsu zobeniem! Nekavēsimies! Zirgos!“ Sparīgais runātājs, pats sava nemiera saraukts, iemetas seglos un iecērt piešus sava dūkanā sānos.

Slīksnī — jāšus! Neprāts! Jātnieku sejas pastiepjas garākas.

„Šajā vietā ir droša pāreja uz purva otru malu. Lūk, man kartē atzīmēts!“ Dūkanais kumeļš sacērtas gandrīz stāvus un aizauļo starp purva priedītēm ar cīņas kārē apskurbušo vācieti.

Atkal uz brīdi manās atmiņās pašķiras tālie gadi, un es atceros sarunu ar dīvaino cītaras spēlmani. „Noticējis. . .“ mana sirds rēni nosilst.

Zirgi, itkā nāves tuvumu jauzdami, kreš. Bet piešu smailes iecērtas dziļāk viņu sānos, un tiem jāklausa satraukto jātnieku gribai. Uz priekšu!

„Vai viņi prātu izauļojuši?“ nosvīdis — blakus egles zaros izdveš Akmens. Arī manu pieri pēkšņi apledo auksti sviedri. — Cik tālu viņi aizauļos? Cik tālu? Lūk, klūp jau pirmais jātnieks. Gaisā uzlido melna dūņu brizga, un, lūk, krīt jau arī otrs. . . trešais . . . ceturtais. Zirgi iecērt galvas ar putām aplipušajās krūtīs un krākdami slienas stāvus. Trūkst platās seglu siksnas. Vīrs aiz vīra kūleņodami pazūd staignajās dūkstīs un akačos. Vīrs aiz vīra. . . Lietus straumes šajā brīdī gāžas no tumšo mākoņu velvēm ar tādu sparu un šalkoņu, ka nav dzirdami vairs ne satrakoto kumeļu sprauslieni, ne jātnieku kliedzieni. Viss dumbrainais Slīksnis un visi lauki ap to — līdz pašai pamalei iegrimst lietus gāzēs kā bangainā ezera dzelmē. Tomēr šai lietus šalkoņai un miklajai miglai cauri mēs, egļu galotnēs sēdētāji, pēkšņi izdzirdam Akmens saucienu:

„Tagad — mūsu laiks! Ar granātām!“

Kā desmit pelēkas, skujām aplipušas un izmirkušas sila vāveres, mēs ar skubu nošļūdam no egļu galotnēm. Kājas dreb. Klupdami paskrienam dažus soļus uz priekšu. Rokas ar delnās iežņaugtām granātām paceļas metienam. Lietus alpām aizmiglotajā novakarā nodārd pirmie sprādzieni. Žļakst šauteņu laides. Švīkst zobenu cirtieni. Miglā pāri purvam aizgārdzuļo kliedzieni. Es noskurinos un pēkšņi jūtu savā sejā iesitamies karstu, satrakota kumeļa dvašu.

„Turies, puisi!“ kaut kur tuvumā nošalc un spēji atkal pazūd Akmens kliedziens. Es iecērtu zobus lūpās un tagad patiešām turos! Manas rokas kā divi stipri dzelzs pinekļi apmetušās ap auļotāja kumeļa stalti izliekto kaklu. Sejā šļāc dumbra brizgas. Ausīs svilpo lietus šaltis un skaudrs vējš. Beidzot ar vingru atspērienu man izdodas ierausties ātrā kumeļa seglos.

Un tad. . . Ieķeros kumeļa krēpēs un jūtu sevi un visu, kas ap mani, iegrimstam kā lāsmainā tumsā.

Šī bija viena no vasaras lietainajām dienām mana mūža otrajā gadu desmitā.

* * *

Trešā diena.

Laiks steidzīgi rit uz priekšu — mainīdamies un mainīdams.

Lūk, saule jau atkal atgriezusies vasaras pusē. Cīruļi ar skubu nes savas zemes dziesmas saulei un debess tālēm. Rudie tīrumi, gaidīdami arājus un sējējus, kas tos rotās ar dēstiem, kūp. Silti kūp. . .

Bet, lūk, gar Sviķu kalna nokari šķetinas mīkstu dūmu mutuļi. Vai kaimiņmāju puiši uz Dižnoras svilina pērno kūlu? Nē, šoreiz pelēkie dūmu lāņi veļas no dumbrainā Slīkšņa puses.

Jau kopš palu laika, klau, kāda rosme ielauzusies Slīkšņa dumbrajā. Elsā zāģi. Bez rimas celmājā skan asu cirvju dārdieni. Gaisā lido sīksti saķņu gali un sveķainas skaidas. Dumbra zāļu ciņus drebinādami, gāžas elkšņi un egles. Skujas un sīkās pazares sagumza un pārvērš pelnos uguns, bet apdarinātais stumbrs pa sklandu sliedēm raiti aizslīd uz Sviķu kalna pusi. Tur dienu un nakti, kā ar plaušām saguris milzis, kreš gateris.

Jā, Slīkšņa dumbrājā nu ienākuši stipri ļaudis, ar līdumnieka gribu, ar varenu ticību, ar cirvjiem, laužņiem un celmu raujamām ierīcēm. Vai pēc gadiem šajā vietā neienāks atkal citi ļaudis, ar citiem darba rīkiem: ar arkliem, ecēšām un sētuvēm? Katrā ziņā! Bet tad jau arī šajā lēznajā ieplakā sen vairs nebūs Slīkšņa akaču, dzelmju un dumbra, kurā bija augušas tikai paša Dieva sētās zāles un dēstītie koki — visvairāk ar piepēm aplipuši elkšņi, bembrainās purva

Slīkšņa dumbrājā ienākuši stipri ļaudis ar līdumnieku gribu. Gaisā, lāpstu triektas, lido melnas dumbru zemes, kūdra un saķņu gali

priedes un pieticīgās egles. Jā, pēc gadiem šajā ieplakā viļņos jau lekni zāļāji, varbūt pat vienā otrā vietā vakara vējā sanēs arī druvas, aiz kurām saules blāzma vizuļos uz jaunceltņu spārēm. . .

Tā tam vajadzēs būt un, protams, arī būs. Lūk, atrotināts uz plata elkšņu celma redzams Slīkšņa melioracijas un kultivēšanas plāns. Pār to patlaban pārliecies agronoms un kulturtechniķis. Viņi abi ir vēl gluži jauni, spara pilni. Vai viss viņu mūža darbs nepaliks šajā dumbrainajā ieplakā — Slīksnī? — Lai. . . Viņi nevairas ne dūņu, ne sviedraina darba. Ja jau viņu tēvi bija pratuši atbrīvot šo pašu zemi no svešiem sirotājiem un iekarotājiem, tad taču viņi to atbrīvos no purva rāvām, staignājiem un smiltājiem, kuros lāga negrib augt pat pieticīgais kāpu miezis.

„Tur, aiz bagarmašinas, šorīt no Rīgas atsūtītie bezdarbnieki sāk rakt pirmo novadgrāvi. . . Aizbridīsim!" vedina agronoms. — Elkšņu zarus pieliekdami, ejam uz Purvupītes pusi. Jau no tālienes redzama grāvraču virtene. Gaisā, lāpstu triektas, lido melnas dumbra zemes, kūdra un sakņu gali. Bet izraktajā grāvja dibenā, lūk, uz upes pusi jau brūnu vilni met tumšs ūdens plūdums. Tā pamazām izžulgs visi Slīkšņa akači un dūņainās dzelmes.

Mans skats slīd tālāk — no lāpstu cilātāju rokām uz viņu saulē un vējā iesvilušajām sejām. Kāds spirgtums tajās! Bet tad pēkšņi — darbā itkā apskaidroto seju vidū — es pamanu arī kādu šķautnainu, tumšu, tak tomēr šķietami pazīstamu seju. Vai tā nav tā pati tumšā seja, kuru, pēc gadu starplaikiem, šeit — Slīkšņa malā — esmu skatijis jau divi reizes? — Tā pati. . . Bet nu, lūk, tajā vairs nezaļgo plēsēja vanaga acis. Tak tomēr. . . Tiesa, kādreizējais cītaras spēlmanis un vācu kavalērists ar gluži tādu pat izmaņu, prasmi un vienaldzību kā pārējie grāvrači cilā savu lāpstu. Tak tomēr, tomēr. . .

Agronoms pamana manās acīs izbrīna atspulgu un piebilst:

„Mūsu zemē tagad katram savas dienišķās maizes tiesa jānopelna godīgi, vienalga, vai viņš latvietis, vai arī cittautietis, kas pēc kara dārdiem un sirojumiem palicis latviešu zemē!"

Es nepiebilstu ne pušplēsta vārda. Klusēdami mēs ejam tālāk — uz bagarmašinas pusi. Gaisā šalko spirgts pavasara rītenis. . .

* * *

Šī bija viena no pavasara dienām mana mūža ceturtajā gadu desmitā. — Nākošā rītā, kad es atkal apstājos pie grāvraču pulciņa, kalsnā vīra ar tumšo, šķautnaino seju vairs nebija. Neviens arī nezināja man pateikt, kad un kurp viņš bija aizgājis.

Jā, laiks bija steidzīgi ritējis uz priekšu — mainīdamies un mainīdams. . .

Jaunais Fu (Beigas)

ELIZABETE FOREMAN-LEVIS

Vecā vīra rokas drebēja. „Jā, to mēs darijām," viņš čukstēja, „un jūs tad esat Tanga jaunākais dēls?"

Tangs smējās: „Pareizi atminēts. Un jūs, godātais kungs, esat mana tēva vistuvākais draugs!"

Plaši ieplestām acīm jaunais Fu vēroja, kā Tangs veco vīru aizveda līdz krēslam. Vakardienas piepūlēšanās un šīsdienas satraukums vecajam vīram bija par daudz. Pēc mirkļa jau viņi abi bija iegrimuši dziļās sarunās.

Fu pa to laiku izgāja ārā un, neviena nemanīts, nonāca pie iebrukušā mūra, pa kuru viņi vakar bija ielīduši šī ārzemnieku nama sētā. No šejienes varēja redzēt visu upes ieleju. Krasts bija nokaisīts salauztām koku atliekām, dēļu gabaliem, bambusa niedru saujām. Simtām sīkās būdiņas, kas vakar tur vēl stāvēja

kā maza pilsēta, šodien jau bija nozudušas no zemes virsus. Upe vēl krastos gan augsta, bet mierīga spīguļojās saulē.

Domādams par ūdens pūķi, Fu raudzijās uz to vietu, kur viņš vakar bija sastapis Lingu māti: Tur nekā vairāk nebija, kā tukšs laukums. Bet sirds bija mierīga, apzinoties, ka abi vecīši nu bija paglābti. Par savu nākotni tiem droši vien vairs nebūs jārūpējas. Tangs tos neaizmirsīs. Mazākais, pret vienu ģimeni šis pūķis bijis nespēcīgs. Pūķis!

Galu galā galvenais tomēr bija — nepazaudēt galvu un neļauties uzvarēties. Fu parādija upei garu degunu, pagriezās un gāja. Varbūt būs labi, pēkšņi parādoties Tangam acīs, atgādināt viņam, ka arī darbnīcā vēl ir kaut kas darams.

Ko darīt

Desmit dienas vēlāk Li mācekļa gaitas bija galā un viņš palika pie Tanga par zelli. Li vecāki šīs dienas nozīmi bija apzinājušies un sava dēla draugiem sarīkoja mielastu. Jaunais zellis nolēma dzīvot mājās un darbnīcā atkal ieradās jauns māceklis, kas pārņēma Li darbu un viņa gultiņu.

Savā jaunajā stāvoklī Li dienas darbus nobeidza ātrāk, iekams Fu savējos uzdevumus bija paveicis. Dažas reizes viņš gan gaidija savu draugu, taču māte par to ļoti uztraucās, ka Li neieradās laikā uz vakariņu maltīti un tā arī šai gaidīšanai bija beigas. Darba laikā abi draugi maz vairs varēja sarunāties, jo nebija kopēju ceļu.

Bet tieši šinīs dienās bija daudz kas pārrunājams. Nacionalā valdība turēja savu solījumu un arī Hunkingai piešķīra zinamu naudas sumu. Par dziļu vilšanos un pārsteigumu visiem vecākajiem pilsētas iedzīvotājiem pilsētas vārti, kas veda uz Dzen - Gia - Ngai, tika nojaukti un pirmo reizi vēsturē pilsētas mūros palika neapsargāta vieta.

Sirmgalvji kratija galvas un viens otram bailīgi teica: „Ja pilsētas vārti atvērti visai pasaulei, kur gan tad lai rodam vairs aizsardzību?“

Bet neviens šos vecos vīrus neuzklausija. No pilsētas vārtiem uz centru aizvijās plata gluda iela. Divi nesamie krēsli

Skatītāji nepaguva pat attapties, kad mašina jau bija projām.

katrā laikā tur varēja viegli paiet viens otram garām. Rati, par kuriem kāds vīrs no Hankovas Tangam bija stāstijis, patiesi arī ieradās pilsētā. Tie bija lieli, smagi rati un tajos tikai pa durvīm varēja iekāpt braucēji. Visa Hunkinga bija kājās, lai redzētu šo skatu.

Tangs atļāva arī jaunajam Fu iet šo ceļu, nesot kādu trauku pasūtītājam. Šofers patlaban iedarbināja motoru. Pirmie rūcieni iztrūcināja skatītājus. Sievietes viena aiz otras iekliedzās, bet nekas nenotika. Mašina itkā sakustējās, bet palika uz vietas. Ļaužu bailes pārvērtās pārdrošā priekā.

„Manas acis gan ir sliktas,“ ļauni smējās kāds vecāks vīrs, „tak es redzu šo velna mašinu vēl vienmēr tepat. Vai arī varbūt tā ir aizskrējusi uz Dzen - Gia-Ngai un atkal atgriezusies atpakaļ?“

Atkal ierūcās motors, nevarīgi noklepojās un atkal pamira. Skatītāji kļuva vēl pārdrošāki savos vārdos: „Turpat pāri ir nesamo krēslu darbnīca un veikals. Mēs pasauksim desmit nesējus, lai tie šo ķerru nes!“

Šofers izkāpa, pacēla motora segu un ar saprotošu roku šo to tur kārtoja, kamēr ļaudis, zinkāres dzīti, viņu apstāja no visām pusēm.

„Skat', skat', cik dīvaini!“

„Cilvēki gan ir muļķi, iedomādamies, ka dzelzs gabals un pāris caurules varētu skriet kā ēzelis.“

„Jā, bet kur tad tas ēzelis savas kājas paslēpis?"

Apmierināts šoferis aizsedza motoru, iesēdās savā mīkstajā sēdeklī, un skatītāji pat nepaguva attapties, ka mašina jau bija projām. Motora rūkoņa jau dzisa kaut kur tālumā. Un tomēr bija iespējams, ka šī velna mašina bija aizskrējusi pati no sevis!

Taču šis nepalika vienīgais brīnums. Pilsētā pacēlās kāda būve, kurā novietoja kaut ko līdzīgu šai mašīnai. Pastāvīgi varēja dzirdēt viņas dusmīgo balsi, kad tā pumpēja ūdeni lielās tvertnēs. Ļaudis apgalvoja, ka šis šķidrums esot daudz dzidrāks un tīrāks, nekā tas, ko kuliji pilsētai piegādāja no upes. Bet ielas gan pilsētā palika tikpat netīras kā līdz šim bijušas, jo šo ūdeni pagaidām lietot varēja vienīgi dižciltīgie.

Kad viņas dēls par to stāstija, Fu - Be Be tikai paraustija plecus. „Ja man arī būtu ļoti daudz sudraba, es tomēr šo ūdeni negribētu. Tas ir pavisam neparasts veids, kā ūdenspūķim izpostīt viņa gultni. Tas var ļoti rūgti atriebties."

Jaunais Fu viegli, saudzīgi, pasmaidija: „Ārzemnieki netic pūķiem, — un es arī ne." Viņš vilcinājās un mazliet mīkstināja savus izteiktos vārdus: „tas ir — es sevišķi vairs neticu."

„Ārzemnieki! Vienmēr atkal tie ārzemnieki! Gluži kā pērtiķis tu centies visu darīt viņiem līdzi. Vai tu vairs nevari domāt tā, kā domāja tavi tēvi? Tiem ar svešniekiem nebija nekādu darīšanu."

„Mani sentēvi nepazina ārzemniekus, bet es, simtprocentīgs ķīnietis, viņus pazīstu. Pateicoties viņiem es esmu tikai labu piedzīvojis. Svešā sieviete par manu pakalpojumu bija tik pateicīga, kāds vēl nav bijis neviens mans tautietis. Viņa atsūtija man naudu, Tangam deva pasūtijumus, izglāba mazajam Li dzīvību un vecie Lingi viņas mājās atrada patvērumu."

„Cilvēki mirst tad, kad tas viņiem nolemts. Li stunda vēl nebija pienākusi. Tavi svešnieki tikai prot izslavēties. Bet var būt —", viņa augstsirdīgi zēnam atzinās, „ka tava gaišmatainā ārzemniece ir citāda, kā pārējie. Arī tīģeri tak reizēm atšķiras viens no otra."

Jaunais Fu saskatija mātes sejā viltīgu izteiksmi un iesmējās. Šādas sarunas starp viņiem kļuva arvien biežākas, bet tā bija labi, nenovest tās nekad līdz asumiem. Tikdaudz Fu saprata, ka māte turējās pie sentēvu ticējumiem un paradumiem, bet dzīves pamati tomēr arvien mainijās. Tie tapa citādi un cilvēkam taču tad arī vajadzēja visam līdzi iet.

Tējnīcās karavīri vairs nesēdēja. Tikai dažreiz tie bija redzami ielās, militārā, brašā solī aizejam garām. Namdurī pilsētā nojauca vecās ēkas un to vietā cēla jaunas, kas vairāk līdzinājās ārzemnieku namiem.

Bet vasara, tāpat kā pagājušā — bija atkal karsta. Vēl karstāka, kā iepriekšējā, kad pilsētu piemeklēja visādas slimības. Pie tam Tangam šādā laikā arī nebija tik daudz pasūtijumu.

Šinīs karstajās dienās Fu sapnis — kļūt par slavenu meistaru bija zaudējis katru pievilcību. Pirkstu gali sūrstēja apdedzināti pie karsta metala, un deguns bija pilns darbnīcas putekļiem. Fu jutās noguris, un viss likās apnicis.

Ar savu zilo kokvilnas blūzi, ko, pārnācis mājās, tikko novilka, zēns norīvēja sviedrus ķermenim un, iegājis savā istabā, sajuta mazliet vairāk vēsuma. Viņš priecājās, ka māte, kaut arī tikai uz nedaudzām dienām, bija no šī pilsētā tik spiedīgā karstuma atbrīvojusies. Dienu iepriekš brālēns no kalnu apgabala bija sūtijis ziņu, ka vecmāmiņa esot saslimusi un vai Fu Be Be nevarētu atnākt pie viņiem. Uz lauka patlaban visīvākais darba laiks. Neesot cilvēka, kas varētu palikt pie vecmāmiņas. Fu Be Be nolēma braukt, un dēls tai palīdzēja sagatavoties, agrā rīta gaismā to aizvadīdams līdz upei un palīdzēdams atrast pārcēlāju.

Šķiroties māte zēnam iedeva divus dolārus no saviem rūpīgi sakrātiem grašiem.

„Es gan domāju, ka drīzi būšu atpakaļ. Bet slimības gadijumos to skaidri nekad nevar zināt. Ja man vajadzēs ilgāk palikt prom, tad samaksā Daijam par dzīvokli un savu tiesu arī ūdens nesējam.

Samaksā noteiktā laikā. Viņam vajadzīga nauda, lai mājās varētu paēdināt tās daudzās mutes, kas viņu gaida. Bet tu, kurš arvien jūtas izsalcis — es dažkārt brīnos, no kā gan īsti sastāv Tanga matītes, ka cilvēks no tām nejūtas paēdis — nopērc sev augļus. Tie karstā laikā būs visnoderīgākie. Bet neizšķied naudu par cukuru vai saldajām kūkām. Nauda nav uz ielas paceļama."

Divi dolāri mazo naudas maciņu pie jostas piepildija pilnu. Apzināties, ka tikdaudz naudas klāt, bija pārāk neparasti. Divi dolāri! Kāpēc Fu Be Be viņam tik daudz uzticēja, to zēns nemaz nespēja aptvert. Ar šo naudu tak varēja dzīvot un pārtikt veselus divus mēnešus. Īrei un ūdens nesējam, tāpat viņa paša izdevumiem vajadzēja labi ja pusi no šīs sumas, arī tad, kad māte paliktu projām vairākas nedēļas. Bet par visu neticamāks likās tas, ka nu viņš pirmo reizi mūžā jutās atbildīgs par visu māju.

Fu gurdi nožāvājās. Viņš bija arī pārāk piekusis, lai kāptu augšā pie sava skolotāja Vanga. Un kaut gan viņš sen jau bija pieradis pie gaisa, kas pa sienu spraugām līda no cūku kūts, turpat dzīvoklim līdzās, tak šovakar, karstuma tveicē, tas šķita neciešams. Ārpusē aiz durvīm nebija labāk. Tā kā nu neviena nebija, kas varētu par viņu uztraukties, Fu nolēma iet staigāt un uzmeklēt kādu vēsāku vietiņu.

Drīz vien viņš bija pie pilsētas mūriem. Vietā, kur valnis terasveidīgi noslīdēja lejup, vairāk pieslēgdamies upes krastam, zēns sajuta svaigāku elpu un apsēdās kraujā. No upes pacēlās vēsa migla, un viņš ar pilnu krūti ievilka sevī šo atvēsināto gaisu. Tā sēdēdams, viņš drīz vien iegrima domās, atcerēdamies lielos ubagu barus, kas kādreiz aiz šiem mūriem pavadija naktis. Tagad visi tie bija nozuduši. Jaunā valdība par to rūpējās, lai šis vaimanātāju bars neapgrūtinātu ceļa gājējus. Jā, bet kur gan viņi visi varēja palikt? Pilsētā tie arī nebija manami. Tas likās dīvaini. Itkā pati zeme viņus būtu ieslēgusi sevī. Fu raudzijās visapkārt. Debesis bija pilnas zvaigžņu, un lejā, aiz valņa, savos krastos viegli šalkdama, plūda upe.

Vēl nepazīta baiga izjūta pārņēma viņu. Nakts netveramo, dīvaino iespaidu varā, zēna apziņā viena pēc otras mainijās sen redzētas un piedzīvotas ainavas. Teikas, Vanga izteicieni, kas sevī slēpa vienmēr kādu dzīves gudrību, raganas, kas pēc pasaku stāstītāju atzinuma varēja mainīties un cilvēkiem parādīties daždažādos veidos, viss tas pinās domās un neļāva ne mirkli mieru. Šī pati pilsēta, pie kuras nu arī viņš piederēja, varēja atskatīties uz notikumu bagātu pagātni. Bet viņš bija jauns. Viena, divas, trīs dēkas — tas bija viss, ko viņš bija piedzīvojis. Citādi viņa dzīve ritēja pārāk vienmuļi. Un vai katrs no šiem uztraucošiem gadijumiem nebija viņam tikai labu nesis? Bet kur tos tādus vienmēr atrast? — Nopūzdamies viņš piecēlās un devās mājup.

Iedams domās nogrimis, Fu maz vēroja ceļu. Kādu stundas ceturksni gājis, pēkšņi attapās, ka ir apmaldijies. Viņš apstājās un raudzijās tumsā. Ceļš likās savāds. Nekur nevarēja manīt, ka sāktos kāda iela, kas vestu uz pilsētas pusi. Fu lēnām gāja atpakaļ un meklēja ieeju ielā. Beidzot viņš ieraudzija kādu caurumu mūrī un, būdams pārliecināts, ka nu ir ceļu atradis, spēji pagriezās pa labi. Bet tad arī tūliņ atskanēja kāda rupja balss: „Kas tur?"

Pārsteigts Fu pagriezās atpakaļ un ieraudzija četrus vīrus, kas, sasēduši ap mazu lampiņu, spēlēja domino. Četri acu pāri stīvi raudzijās zēnā, kas tiem stāstija, ka esot apmaldijies un nevarot atrast vairs ceļu atpakaļ uz mājām.

„Kur tu dzīvo?"

Fu pateica: „Kurvju pinēju ielā."

Vīri saprotoši paskatijās cits citā. „Tāļš ceļš no šejienes," viens no tiem laipni teica.

„Apsēdies kādu brīdi pie mums un paraugies spēlē," piebilda otrs.

Jaunais Fu jutās glaimots. Jā, tas bija kautkas! Tik reti viņam izdevās noskatīties spēlē, kas viņu ļoti interesēja. Līdz šim viņš to varēja darīt, pametot skatu tikai pāri spēlētāju pleciem. Un Fu Be Be, runādama par hazarda spēlēm, vienmēr atrada tām ļoti nosodošus vārdus. Tāpat Tangs necieta darbinie-

Kur tu dzīvo?

kus, kas rītos darbā ieradās piesarkušām acīm, neizgulētu miegu. Tiem drīz vien bija darbs jāmeklē citur. Tādos gadījumos kaparkalējs mēdza teikt: „Kas ar tīģeri jāj, nevar no tā nokāpt, kad iedomājas."

Ka šie nevainīgie kauliņi var būt tik bīstami, to Fu jau sen zināja. Tak še pasēdēt un noraudzīties spēlē, tas nevarēja nevienam kaitēt.

Vīri šķietami vairs neievēroja savu viesi. Spēlē nodziļinājušies, tie daudz nerunāja. Fu vilkās arvien tuvāk spēlētājiem. Nekas viņam nepalika nepamanīts. Viens no spēlētājiem tik neveikli spēlēja. Tā kļūdas bija jau acīm redzamas. Fu aizrāvās elpa. Viņš tik labprāt būtu uz šīm kļūdām aizrādījis.

Tā pagāja stundas. Fu nebija ne jēgas, cik tagad varēja būt pulkstenis. Bet katrā ziņā viņš gribēja palikt, līdz spēle būs beigusies. Pēkšņi sliktākais spēlētājs nometa savus kauliņus, lādējās par neveiksmēm un piecēlās kājās. Spēle tak nevarēja palikt nenobeigta. Itkā apjukuši, spēlētāji raudzijās viens otrā, līdz beidzot viens iesmējās un gaidīdams paskatijās Fu. Zēnam sirds strauji pukstēja. Viņš beidzot izdzirda tik ļoti gaidītos vārdus:

„Jaunais cilvēk, parādi mums to godu un ņem tos kauliņus!" Cītīgi viņš saņēma kauliņus un gaidija savu kārtu.

Maz mirkļus vēlāk spēle bija beigusies. Jaunais Fu par savu labo spēli saņēma slavinājumus no visām pusēm. Ap viņu tagad grozijās viss. Kāds no vīriem rēķināja paspēlēto un iegūto. Tad kāds otrs ar dziļu nožēlu skatā piegāja zēnam un teica, ka viņš tiem esot parādā turpat veselus trīs dolārus. Ar ieplestu muti Fu raudzijās svešajos. No viņa prasija ne tikai savu, bet arī iepriekšējā spēlētāja zaudējumu samaksu. Zēnu pārņēma dusmas. Viņš spēji sapurināja galvu un iesaucās: „Es nekā tev nevaru maksāt."

Līdz ar to mainijās visu pārējo izturēšanās. „Vai tu tikai vakar esi nācis pasaulē, ja domā, ka mēs spēlējam bez bankas?"

„Pirmkārt — man nav naudas, otrkārt, es nemaksāšu cita parādus."

„Tu spēlēji viņa vietā. Pēc spēles likumiem tu pārņēmi arī viņa parādu."

Jaunais Fu spītīgi turējās pretī. „Es jums jau teicu, ka man nav naudas! Es esmu tikai māceklis. Kad jūs man pateiksat, cik es pats esmu pazaudējis, es mēģināšu jums to piesūtīt."

Spēlētāji tikai ļauni iesmējās. Viens pienāca pavisam tuvu un čukstēja: „Mūs tu nepiemānīsi. Domā, mēs ar tevi tādu memmes dēliņu būtu ielaiduši, ja jau laikus nebūtu ieraudzijuši tavu smago naudas maku aiz jostas? Tu maksāsi, un tūlīt." Un svešais spēcīgi satvēra jauno Fu aiz vidukļa un jau nākošā mirklī Fu Be Be iedotie divi dolāri bija spēlmaņu rokās.

Zēns cīnijās, lai naudu atgūtu. Tad pēkšņi viens vīrs iesaucās: „Ko niekus! Tāds nelga mūs te gribēja piekrāpt. Negribēja samaksāt to, kas mums likumīgi pienākas. Zaglis tāds!" Ar kāju spērieniem Fu iztrenca no spēļu vietas, piedraudot, lai šinī rajonā viņš nekad vairs nerādas.

Nokļuvis mājās, Fu velšus pārvēlās pār slieksni un tāpat ar visām drēbēm iekrita gultā. Kaut kur jau svīda maza gaismiņa, bet viņš to nevēroja. Tikai pirms nedaudz stundām viņš bija kārojis dēku, te nu tās bija. Sirds krūtīs kvēloja kā ogle. Pie tam tie velni viņu bija nosaukuši par memmes dēliņu. Tāds viņš arī bija. Tiklīdz māte prom, jau nelaimē iekšā. Cik muļķis viņš! Vēl vairāk — zaglis, jo tā nauda, ko Fu Be Be viņam uzticējusi, nu bija prom, gluži kā nebijusi.

Beidzot nogurušie acu plaksti aizvērās. Bet drīz jau atkal bija jāceļas, un viņš steidzās uz darbnīcu. Tur Fu visu dienu strādāja gluži kā bez galvas. Pāris reizes Tangs tam uzsauca asus vārdus par izklaidību. Bet visvairāk Fu baidījās no mātes atgriešanās. Viņas uztraukumu un rājienus jau vēl varēja paciest, bet to apziņu, ka viņš tā izmantojis mātes lielo uzticību, to nevarēja izturēt. Jau sen māte paļāvās viņa spriedumam un viņa gudrībai, bet nu ar vienu sitienu bija viss satriekts druskās. Bez tam māte arī turpmāk arvien baidīsies, ka spēle viņu — Fu, — varētu valdzināt. Tak šinī ziņā viņš pats nu no spēles bijās vairāk, nekā vispār kāds varētu baidīties.

Bija pagājušas divas dienas, kad ap pusdienas laiku darbnīcā ieradās kāds kulijs un atnesa ziņu no mātes. Kaluos vēl esot daudz darba uz lauka un cilvēks pie slimās vecmāmiņas ļoti vajadzīgs. Viņa palikšot vēl apmēram divas nedēļas un likusi pateikt, lai Fu katru vakaru uzejot pie sava skolotāja Vanga un lai ar naudu apejoties taupīgi.

Pirmo reizi jaunais Fu uzelpoja vieglāk. Tik ilgi, kamēr māte būs prom, par naudu nekādi rēķini nebūs jānodod. Domas par īri, kas nākošās dienās maksājama, un parāds pie ūdens nesēja, bez šaubām, neizgāja viņam no prāta. Par to, ka viņam bez Tanga dotām maltītēm vēl gribējās ēst, daudz nebija ko raizēties.

Pēc dažām dienām ieradās Dais un ūdens nesējs. Pēdējais bez garām ierunām bija ar mieru pagaidīt, bet Dais nebija tik viegli apmierināms.

„Tā ir laba istaba un labā rajonā," teica viņš. „Es esmu liels muļķis to tik lēti izdodams. No manis nevar prasīt, lai es īres maksu gaidītu un turētu cilvēkus, kas nemaksā."

„Tikai dažas dienas, un naudu tu dabūsi," solīja jaunais Fu. Kur viņš naudu ņems, to pats nezināja, vienīgi vajadzēja gaidīt laiku, kad māte atgriezīsies un visu izkārtos. Ūdens nesējam viņš bija atsacījis un tā šinīs karstajās naktīs iztika kā mācēdams. Daija parāds un paša fiziskās mokas nogurdināja un novārdzināja Fu. Gluži mehaniski viņš gāja darbā.

Kādu pēcpusdienu Tangs viņu pasauca savrup. „Nu jau vairākas dienas, kopš tavā darbā var daudz ko vēlēties," viņš iesāka, „un tu izskaties arī ļoti slikti. Liekas, ka tu ar ūdeni arī apejies pārāk taupīgi. Saki, kas ar tevi ir?"

Jaunais Fu mēģināja smaidīt: „Ak, nekas. Karstums. . ."

Tangs viņu pārtrauca: „Tu esi jauns un stiprs, tu karstumu vari izturēt. Grūtas šīs dienas ir tikai bērniem un sirmgalvjiem." Tangs apklusa, bet tad pēkšņi, itkā kaut ko pie sevis pārdomājis, viņš jautāja: „Vai māte tev atstāja naudu visam, kas tev vajadzīgs? Ja ne, es varu tev aizlienēt."

Naudu! Jā, naudu māte bija iedevusi, un Fu meisteram mierīgi atbildēja: „Māte naudu man iedeva pietiekošā daudzumā." Bet Tangs ar to neapmierinājās. Viņa skats stingri pētija zēnu, kas nolaistiem plakstiem un cieši sakniebtām lūpām stāvēja viņa priekšā. Fu kļuva nemierīgs. Ak, kaut viņš šinī brīdī drīkstētu atgriezties pie darba! Šī ieilgušā pētīšana bija pārāk grūti panesama. Pēkšņi Fu pārņēma jaunas rūpes. Ja nu Dais atnāk uz darbnīcu, lai iekasētu savu īres naudu? Pie šīm domām auksti drebuļi pārskrēja viņam pār muguru.

Atkal Tangs runāja. Balss bija tik maiga. „Tev ir rūpes. Es redzu to. Kāpēc tu man neuzticies? Es tak esmu tavs draugs?"

Tādiem cilvēcīgiem vārdiem Fu nevarēja pretī turēties. Sākumā viņš runāja vilcinādamies, bet drīz vien vārdi sekoja cits citam nepārtrauktā virknē, līdz viss bija izstāstīts.

Tad Tangs izņēma no sava maka dažus naudas gabalus. „Ar to tev pietiks pašreizējiem parādiem. Ja tava māte paliks vēl ilgāk prom, es došu vēl. Kad tu kļūsi par zelli, varēsi ar virsstundām atstrādāt."

Fu aprauti pateicās Tangam un devās pie darba ar atvieglotu sirdi. Tangs bija krietns meistars, un viss notikušais netika vairs pieminēts ne ar vārdu. Pirms Fu Be Be atgriezīsies, viņš Tangam vēl palūgs atlikušo daļu no diviem dolāriem un tad mātei nemaz nevajadzēs stāstīt. Jā, bet vai tad Tangs negaidija, lai viņš mātei sacītu? Viņš taču dažos vārdos bija licis to nojaust.

Ar laiku zēns iegāja atkal savā parastajā dzīvē. Otrā ziņa, kas nāca no mātes, liecināja, ka viņu drīz varot gaidīt mājās. Dīvainā kārtā Fu par to nepriecājās. Kāda iekšēja balss viņam arvien no jauna atgādināja, ka mātei viss jāizstāsta. Bet katru reizi zēns šīs domas īgni atraidija. Viņš taču bija tagad sešpadsmit gadus vecs un varēja savas rūpes pārciest viens pats. Un visādos apstākļos klusēšana viņam likās tā pareizākā.

Kad Fu kādu vakaru atgriezās no darba, dzīvokļa durvis bija vaļā, un Fu Be Be stāvēja istabas vidū. Ilgu pilnu skatu viņa paskatijās zēnā. „Tu esi tik ļoti pārmainijies. Vai tu esi slims?" viņa strauji jautāja.

Dēls māti nomierināja un tad viņa sāka stāstīt par dzīvi kalnos, par bagāto ražu un labo, svaigo gaisu.

Kad ēdiens jau bija salikts galdā, viņi abi apsēdās viens otram pretī. Pēc maltītes tie pasēdēja un šo to vēl pārrunāja. Pārmaiņa Fu Be Be bija nākusi tikai par labu. Mierīga un bez asumiem skanēja viņas valoda. „Kalnos es tiku arī par tevi daudz stāstijusi. Viņi tur gribēja zināt, vai tu vēl tā parādus taisi kā toreiz ar to ārzemju pulksteni. Es paskaidroju tiem, ka tev pieticis ar to vienu mācību, un ka tu tagad centīgi strādā. Meistars tev jau vairākkārt izrādijis savu labvēlību. Stāstiju arī, ka tu pamazām mājās ieņem sava tēva vietu. Kas uz naudu attiecas," viņa pēkšņi paskatijās zēnā, „cik tad tev vēl ir atlicis no tiem diviem dolāriem?"

Jaunais Fu saduga. Uz šo jautājumu viņš jau visu vakaru bija gaidijis un sagatavojies atbildēt, ka naudu viņš drošības labad nodevis Tangam. Taču mātes atzinība un uzslava viņam atņēma spēkus. Fu cīnijās iekšēji ar kaut ko stiprāku. Viņam vajadzēja vienkārši atzīties vienalga, cik daudz cieņas mātes acīs viņš arī būtu zaudējis.

Stāstīdams viņš nekā neapslēpa, nedz centās taisnoties. „Es biju liels ēzelis. Vienalga, ko tu man tagad arī sacītu, es nekā labāka neesmu pelnijis. Tikai par vienu lietu tev patiesi nav ko bažīties — no domino spēles es esmu uz visiem laikiem izārstēts. Pazaudēto naudu man aizdeva Tangs. Vēlāk, virsstundas strādādams, es viņam to atmaksāšu. Ka tas tevi, māmiņ, sāpina, to es zinu un ļoti, ļoti nožēloju," stostīdamies viņš nobeidza un sagaidija brāzienu, kam nu bija jānāk.

„Kad Tangs tev bija izlīdzējis, nebija nekādas vajadzības man to stāstīt," pēc ilgāka klusuma brīža māte ierunājās. „Kāpēc tu man to stāstiji?"

„Es nezinu. Kaut kas mani piespieda." Un beidzot viņš pacēla skatu un paskatijās mātei acīs, kuras lēnām pildijās asarām. Ilgi viņa raudzijās dēlā. Tas mierīgi izturēja viņas skatu.

Beidzot viņa teica: „Tu vienā naktī esi kļuvis vīrs."

Fu neticēja pats savām ausīm. Viņš nebija uzdrošinājies pat iedomāties, ka māte viņa atzīšanos šādi uzņemtu. Varbūt viņa kaut ko nebija pareizi sapratusi. Bet drīz vien Fu Be Be izklīdināja visas šaubas un piecēlusies sāka novākt traukus. Tad pēkšņi viņa atrada kastrolī jaunu caurumu un rājās ar zēnu par tā neuzmanību. „Tev patiesi nekā nevar dot rokās, kas ir vairāk plīstams nekā misiņš un kapars."

Pirmo reizi pēc nedēļām ilga laika Fu sāka smieties. Smējās arī māte. Fu piecēlās no sēdekļa un izstaipija rokas. Apzinoties atkal atgūto brīvību, viņam prāts bija tik viegls. . . Nekas nebija palicis apslēpts un nākošā dienā arī Tangam vairs nevajadzēs prasīt atlikušo naudu.

Turpretī otrā rītā, tikko iegājis darbnīcā, viņš varēja pateikt, ka māte atgriezusies.

Kaparkalējs zēnā paskatijās šauri savilktām acīm. „Un nu droši vien tu gribēsi, lai es tev aizdodu atlikušo naudu?“

Jaunais Fu lepni pacēla galvu: „Ļoti pateicos, bet tas nav vajadzīgs. Māte visu zina.“

Ar ātri mainītu skatu Tangs pievērsās zēnam: „Un tev no nepatikšanām un kauna nebija bailes?“

„Pats par sevi saprotams,“ Fu kļuva nemierīgs.

Pēc brītiņa pārdomas, Tangs teica: „Zāles ir rūgtas, bet viņas tomēr dziedina slimību,“ un tad iegāja veikalā.

Jaunais Fu, apzinādamies, ka māte viņu atzīst jau par pieaugušu, ar jaunu prieku stājās atkal pie darba.

*

Tieši trīs gadi bija pagājuši no tās miglainās rudens dienas, kad Fu ar māti pirmo reizi ienāca kaparkalēja darbnīcā. Nu mācekļa laiks bija beidzies. Tanī rītā, tikko viņi bija piecēlušies, māte piegāja pie skursteņa un, izcēlusi vienu vai ļēju ķieģeli, izņēma no turienes dažus sīkus naudas gabalus.

„Ņem,“ viņa teica dēlam, „mēs par nožēlošanu nevaram atļauties taviem darba biedriem sarīkot viesības, bet parūpējies, lai jums pie pusdienas maltītes būtu arī kādi labāki uzkožamie.“

Dēls paslēpa naudu maciņā un steigšus devās uz darbnīcu. Tak pārsteigts viņš tur vēroja, ka neviens neapzinas šīs dienas svarīgumu. Kad rīta cēliens jau bija galā un ne Tangs, nedz arī kāds cits pat neieminējās par šo dienu, Fu kļuva baigi. Drīz būs par vēlu, lai izskrietu uz ielas un parūpētos par delikatesēm. Varbūt — Fu nodrebēja pie visas miesas — Tangs viņa darbu uzskatija par niecīgu, lai ieceltu zeļļa kārtā. Bailīgu skatu viņš sekoja katrai kaparkalēja kustībai. Tak beidzot arī meistars nevarēja apslēpt savu prieku un pienāca pie Fu.

„Tu izskaties ļoti nemierīgs. Vai tad atkal būtu kas noticis?“

Fu arī nevarēja vairs ilgāk savaldīties. „Šodien —“, viņš iesāka un tad atkal kautri apklusa.

Tangs pacietīgi gaidija. „Šodien?“ viņš jautādams atkārtoja.

„Šodien — es domāju —“

„Es zinu, tu gribi man atgādināt, ka kādam mandarinam vēl šovakar jānodod pasūtijums. Tam laika vēl diezgan līdz vakaram. Viena laba īpašība tev kā māceklim ir — tā ir tava atmiņa, ja tās nebūtu —“, šoreiz tas bija Tangs, kas nevarēja nobeigt savu teikumu. Pēkšņi viņš iesaucās: „Tsu! Šodien atkal viens mācekļis domā, ka varēs ieņemt tavu vietu. Saki, ko lai es tur daru?“

Vecais Tsu pamirkšķināja acīm: „Pats par sevi saprotams. Es viņam to vietu došu. Uzņēmuma labā es esmu sagatavojies katram upurim.“ Pēc tam visi pārējie darba biedri sāka Fu labsirdīgi izjokot, bet tas viņu vairs neskāra. Viņš tikai gaidija izdevīgu brīdi, lai varētu pačukstēt meistaram: „Drīz būs pusdienas maltīte. Tai es gribētu ātri šo to nopirkt.“

Ar Tanga atļauju Fu izsteidzās uz ielas un veikalā rūpīgi izvēlējies, viņš no-

«Mana māte un es, mēs lūdzam jūs, pieņemiet šo vienkāršo dāvanu kā pierādījumu mūsu cieņai un labākiem novēlējumiem.»

pirka ēdamo un kopā ar mācekli, kam bija jārūpējas par galda klāšanu, sakārtoja to maltītei.

Tsu, piemiedzis acis, paskatijās Tangā un teica: „Vai tad pats gubernātors ar tevi naudām dalas, ka tu tādu pusdienas galdu klāj?"

„Varbūt, ka Fu ieguvis kādu mantojumu un grib mums svētkus sarīkot," atbildēja Tangs.

Neviens negribēja zināt, no kurienes šie gardumi nākuši. Tad beidzot Fu piecēlās: „Mana māte un es, mēs lūdzam jūs, pieņemat šo vienkāršo dāvanu kā pierādījumu mūsu cieņai un labākiem novēlējumiem!" Tad viņš pret katru dziļi paklanījās un sēdās pie galda.

Pēc darba Tangs Fu pasauca pie sevis. „Bez šaubām, tu jau zini, ka paliksi pie manis. Tavs atalgojums būs trīs dolāri mēnesī. Pusdienas tu saņemsi še, pārējās ēdienu reizes jāēd mājās."

Fu nespēja apslēpt savu pārsteigumu. Viņš bija gaidijis tikai divus dolārus mēnesī. Ģilde jau noteica atalgojumu. Viņam, iesācējam, Tangs nu maksāja visaugstāko, ko varēja.

„Ir bijuši brīži," kaparkalējs turpināja, „kur tu man esi izdarijis tādus pakalpojumus, kādus no mācekļa nevar prasīt. Un to es neesmu aizmirsis. Nākotnē viss atkarāsies tikai no tevis, vai tu pelnīsi vēl vairāk, vai ne."

Fu gribēja pateikties, bet Tangs ar rokas mājienu viņu apklusināja. „No šī brīža tu strādāsi pie zīmēšanas un metināšanas. Uzvedies tā, kā tas zellim pieklājas. Tā ir goda lieta būt labam sava amata pratējam."

Lietuvas mazpulku vadītāji iepazīstas ar Latvijas mazpulkiem

Š. g. 9. jūlijā Rīgā ieradās Lietuvas mazpulku instruktoru — agronomu un vadītāju ekskursija žurnāla „Jaunasis ūkininkas" redaktora agr. B. Gaidžūnas vadībā. Ekskursijas dalībnieku nodoms bija iepazīties ar mūsu mazpulku dzīvi, Latvijas dabu, lauksaimniecību un lopkopību.

Rīgas stacijā 9. jūlijā tos sagaidija mazp. noz. vad. pal. A. Eglītis un daži Rīgas mazpulku vadītāji. No stacijas ekskursanti devās uz turistu mītni un pēc tam ieradās mazpulku mītnē Saules dārzā, kur piedalijās Rēzeknes novada mazpulku vadītāju kursu noslēgumā. Saules dārzā Lietuvas viesus sagaidija vadītāju kursu priekšnieks mazp. ideoloģ. un prop. noz. vad. A. Lūsis un mazpulku inspektori. Lietuvas viesi iepazinās ar mazpulku mītnes iekārtu un

Lietuvas viesi 334. Bērzmuižas mazpulkā

vadītāju kursiem. Uz vakara jundu un vadītāju kursu noslēgumā ieradās Izglītības ministra biedrs J. Čamanis, kas vadītāju kursus beigušiem pasniedza kursu beigšanas nozīmes. Ministrs J. Čamanis uzrunāja mazpulku vadītājus, aizrādot uz viņu lielajiem pienākumiem un atbildību, vadot mūsu jaunatni. Lietuvas ekskursantus ministrs J. Čamanis apsveica lietuviešu valodā.

Pēc kopējām vakariņām visi pulcējās ap ugunskuru, kur mainīgo liesmu gaismā Rēzeknes novada mazpulku vadītāji rādija, ka pēc nopietna darba atpūta jāsavieno ar sirsnīgu prieku. Arī lietuvieši iepazīstināja mūs ar savām dziesmām, beigās patīkami pārsteidzot, nodziedot mūsu „Pūt, vējiņi, dzen laiviņu".

Kad ugunskura liesmas kļuva arvien mazākas un mazākas, viesiem bija jāatgriežas tūristu mītnē, lai otrā rītā apskatītu mūsu zemi plašāk.

10. jūlijā Lietuvas viesi apskatija Rīgu un nolika vainagu Brāļu kapos. Pēc tam visi izbrauca uz Jēkabpils novada mazpulku nometni Ābeļu pag. „Gravānos". Ceļā ekskursanti apstājās pie Ķeguma spēkstacijas, kur iepazinās ar mūsu tautas lielo kopējo darbu. Lielvārdē viesi apskatija pils drupas un muižu. Koknesē uzkāpa pils drupās, no kurām var redzēt Daugavu un zilajā dūmakā tīto Pērses leju. Lietuvā šādu pils drupu ir maz, tāpēc viesi no tām labprāt negriba šķirties.

Vēlā pēcpusdienā ekskursanti sasniedza Jēkabpils novada mazpulku nometni. Tur Lietuvas mazpulku vadītājus sagaidija Jēkabpils nov. mazp. insp. agr. R. Kundziņa, nometnes priekšnieks Jēkabpils ģimnaz. direkt. Līnis, mazpulku vadītāji, mazpulku dalībnieki u. c. Vispirms viesi noskatijās mazpulku parādi un tad tie iepazinās ar nometni. Par nometnes nozīmi pastāstija mazp. insp. agr. R. Kundziņa, bet ar nometnes iekārtojumu iepazīstināja nometnes komandants ltn. Treijs. Lietuvas viesus pārsteidza nometnes labā disciplīna un sirsnība. Pie pusdienām notika īsta dziesmu sacensība starp viesiem un nometnes dalībniekiem.

Agr. B. Gaidžūnas apskata 337. Bērzmuižas mazpulka priekšnieces L. Krūmiņas lauciņu

Pēc vakara jundas, kurā, tāpat kā iepriekšējā vakarā Saules dārzā, dziedāja arī Lietuvas himnu, viesiem vajadzēja rīkoties prombraukšanai. Pēc sirsnīgas atvadīšanās viesi sakāpa autobusos un brauca atpakaļ uz Rīgu.

11. jūlijā Lietuvas viesi apmeklēja Jelgavu, Viestura pieminas pili un pēc tam izbrauca apskatīt auglīgo Zemgali. Braucot pa Zemgali, iegriezās Sīpeles pag. „Lejas - Strazdos". „Lejas-Strazdu" saimnieks Peize izrādija skaisto augļu dārzu, siltumnīcas, paskaidroja ēku un lauku iedalijumu. No turienes brauca tālāk uz mazpulku Virsvadoņa pirmo skolu — Bērzmuižu. Bērzmuižā notika mazpulku rajona pieccīņas. Lietuvas mazpulku vadītājiem par pieccīņām paskaidroja Jelgavas nov. mazp. insp. agr. K. Pelēķis. Bez tam viesi apmeklēja 334. Bērzmuižas mazp. priekšnieces L. Krūmiņas lauciņu. Pēc kopējām pusdienām mazpulku dalībnieki parādija viesiem dažas mūsu tautas dejas. Ekskursijas vadītājs redakt. agr. B. Gaidžūnas pateicās par Latvijā baudīto viesmīlību un izteica prieku par mūsu mazpulku sasniegumiem, novēlējumu sasniegt vēl vairāk un cerību, ka mazpulku jaunatne veicinās un stiprinās abu brāļu tautu — lietuviešu un latviešu savstarpējo cieņu un sapratnes.

No Bērzmuižas viesi devās uz Ķemeriem, apskatija Ķemeru viesnīcu. Ceļā uz Rīgu apstājās Mellužu p-skolā, kur

iepazinās ar 680. Mellužu mazpulka darbiem. Mazpulka dalībnieki pacienāja viesus ar pašu audzētām zemenēm. Viesiem bija liels pārsteigums, kad 680. Mellužu mazp. dalībnieki dejoja lietuviešu tautas deju — suktiņas.

Vēlu naktī Lietuvas viesi devās ar vilcienu tālāk uz Igauniju. Grūti bija šķirties no tik mīļiem viesiem, kas, pāris dienas pie mums viesojoties, bija kļuvuši par īstiem draugiem. Ir prieks redzēt mūsu zemē tik lielā skaitā viesojoties kaimiņu mazpulku darbiniekus. Var tikai vēlēties, lai tās saites, kas vieno abu valstu jaunatni, kļūtu arvien ciešākas un lai brāļu tautas varētu aizvest viena otrai vēl vairāk sirsnības un saprašanās.

Mazpulki, 18. novembris un tuvāko dienu darbs

Agr. K. ĶIRSIS

Latvijas valsts **20.** gada svētki š. g. **18.** novembrī ir visai mūsu tautai un valstij lielākā svētku diena. Tas, ko mūsu tālie senči ilgās lolojuši un gara acīm skatījuši: brīva, patstāvīga latviska Latvija — nu pilnā mērā piepildijies. Jaunatne, kura tagad ir mazpulku rindās, nemaz nevar īstenībā saprast, kā bija toreiz, kad Latvijas nebija. Mazpulku dalībnieki ir dzimuši, auguši un strādājuši tikai brīvā, patstāvīgā Latvijā. Valsts 20. gada svētki lai katram dalībniekam liek pārdomāt un ar saviem vecākiem un vadītājiem pārrunāt, kādas pārmaiņas ir atnesusi mūsu tautai pašu brīvā un neatkarīgā valsts. Klausoties nostāstos par to, kā ir bijis un kādi upuri ir nesti valsts un tautas labā, lai katrs mazpulka dalībnieks dziļi sirdī ieslēdz pateicību dzimtenes brīvības izcīnītājiem un arī apņemšanos, nekad nepazaudēt tik dārgi pirkto brīvo latviešu valsti.

Paša pagatavota pasta kastīte

Izcila pateicība un apņemšanās katram mazpulka dalībniekam jāparāda arī citiem, gan kopējos mazpulka darbos, gan katram pašam savā ģimenē. Mazpulkiem jau pirms 18. novembra svētkiem jācenšas daiļot tā skola vai cita ēka, kur atrodas mazpulka mītne, uzpošot to un greznojot karogiem, mētru vītnēm, dzeltenām rudens lapām u. t. t. Mazpulku dalībniekiem katram savā sētā un istabā jāgādā, lai 18. novembra diena atšķirtos no visām citām dienām gadā. Katrs logs, vai nu tas būtu klusā lauku sētā, pilsētas dzīvoklī vai vienkāršā jumta istabiņā, lai šinī dienā būtu tīrs un spožs. Lai katram galdam būtu baltāks pārklājs nekā citās dienās. Mazpulku dalībniekiem jārūpējas, lai sarkanbaltsarkano karogu paceltu augstā mastā katrā lauku sētā un pēc karoga pacelšanas visi mājas iedzīvotāji, kopā sanākuši, pieminētu šīs dienas svarīgo nozīmi. Tas pats jāievēro arī katrā pilsētas dzīvoklī. Lai šinī svētku dienā katrā mājā aprimtu visi pieciešamie darbi un katrs mazpulka dalībnieks kopā ar piederīgiem būtu 18. novembra sarīkojumu, dievkalpojumu, aktu un gājienu aktīvs dalībnieks.

Pēc svētkiem katrs mazpulka dalībnieks ar vēl lielāku sparu un darba prieku varēs ķerties pie savu ikdienišķo pie

nākumu veikšanas. Katram mazpulkam sanāksmē jānosprauž vispārējs ziemas darbības plāns un arī katram dalībniekam jāpārdomā, ko viņš šinī ziemā varētu paveikt. Vispirms katram dalībniekam jāsaprot, ka, nobeidzot lauku vai dārza darbus, nepietiek tikai ar ražas novākšanu, bet gan jāuzpoš un jāsakārto viss lauciņš, kur vasarā daudz strādāts, daudz patīkamu brīžu pavadīts, kas darbā iemīļots. Arī pēc ražas novākšanas tam jābūt patīkamam acij un sirdij. Nekad mazpulku jaunatne nedrīkst pamest rudenī lauciņu bez apkopšanas, kā to bieži redzam mūsu lielākās pilsētās, it sevišķi Rīgas ģimenes dārziņos. Cik tos patīkami un priecīgi skatīt vasarā, kad viss zaļo un zied, tik nepatīkami un pat riebīgi tie ir rudenī, ka tiem negribas pat garām iet. Visas ražas atliekas, kā tomātu laksti, gurķu stīgas, kāpostu kacēni, zārdu koki u. c. atkritumi ir novācami, un lauciņš vai nu uzarams, vai arī uzrokams. Tas jau nepieciešams pamatnosacijums slimību un kaitekļu apkarošanai, bet vēl svarīgāks no daiļuma izjūtas viedokļa. Tāpat arī savi darba rīki: lāpstas, kapļi, grābekļi, rušinātāji, arī arkli un ecēšas notīrami un novietojami katrs savā vietā kādā pajumtē. Sabojātie darba rīki rudenī un ziemā jāizlabo, lai pavasarī tie būtu tūliņ lietojami. Arī lauciņa uzraksta dēlītis un stūra mietiņš nevar palikt pa ziemu laukā, bet tie noglabājami, lai nepazustu un lai pavasarī nebūtu jāskraida, tos meklējot.

Ļoti bieži māju iebraucamie ceļi, kuri pavasara „meža dienās" ir skaisti apstādīti, rudeņos atrodas neizbraucamā stāvoklī. Ja pieaugušie ļaudis to neievēro un neizlabo, tad būtu ļoti iepriecinoši, ja mazpulku dalībnieki, viens otram palīdzot, mēģinātu kaut ko darīt, lai uzlabotu iebraucamos ceļus tanīs mājās, kur paši dzīvo, izrokot grāvjus, nolaižot lieko ūdeni un parūpējoties par grants vai akmens šķembu piegādi, ja ne tagad, tad ziemā. Ja mazpulku dalībnieki sāks pie šī darba ķerties, tad radīsies arī palīgi no pieaugušo vidus, un dubļi, kas likās tik nenovēršami mājas ceļā, drīz vien nozudīs un būs prieks un jauna ērtība visiem.

Māju iebraucamo ceļu galos, kur garām iet pasta ceļš, pa kuru izvadā pastu, var uzstādīt pasta kastītes, kur pastnieks iemetīs mājas pastu: laikrakstus un vēstules. Tad nebūs jāgaida uz pastu trīs un četras dienas, kamēr gadās iet uz pagastnamu, bet katru vakaru varēs lasīt jaunākos notikumus un ziņas. Pasta kastīte jāizgatavo glīta un jāapzīmē ar mājas nosaukumu. Tas būs atkal jauns un krietns mazpulka dalībnieka darbs, kas sagādās prieku un pārsteigumu visai mājai. Par pasta kastīšu uzstādīšanu vienmēr iepriekš jāsazinas ar vietējo pasta kantori.

Mazpulku sanāksmēs jāpārrunā par to, kādi uzlabojumi un ierosinājumi atsevišķā pagastā vai pilsētā būtu sevišķi vajadzīgi un nepieciešami, lai to propagandētu kā lauku sētā, tā arī pilsētas iedzīvotājiem. Par šo tematu mazpulku dalībnieki varētu sagatavot priekšnesumus - demonstrējumus, ko izpildīt kādā „vakarēšanā" vai citā sarīkojumā. Tas būtu mazpulka lietderīgs pakalpojums sabiedrības interesēm.

Tāpat katrā pagastā vai pilsētā ir vai nu agrāk dzīvojis vai tagad vēl dzīvo kāds krietns darbinieks, kurš ar savu centību un krietnu darbu ticis uz priekšu gan personīgā, gan sabiedriskā darbā. Šo pašu cilvēku dzīves gaitas un nopelni jācenšas aprakstīt un kopīgi kādā „vakarēšanā" vai mazpulku sanāksmē pārrunāt, lai visi dalībnieki izprastu, ka arī pašu pilsētā un pagastā dzīvo nopelniem bagāti vīri, kurus var ņemt par savas dzīves paraugu. Nav paraugi vienmēr jāmeklē tālu projām, bet gan jāprot tie savā tuvumā saskatīt. Tāpat nav velti jājūsmo par tālām zemēm un jūrām, it kā tikai tur „zelta kalnus" varētu atrast, bet gan jācenšas tuvāk pazīt savs pagasts, pilsēta, apriņķis, sava zeme un valsts. Tad katrs mazpulka dalībnieks pārliecināsies, ka mūsu zeme ir ar bagātu vēsturi, lielāku vēl kā citās zemēs, ka mūsu zemē skaistuma nav mazāk kā citur, ka mūsu zemē, kur rit labāka un laimīgāka dzīve kā citur, dzīvot un strādāt ir vislielākā laime katram krietnam pilsonim.

Kāpēc mazpulkiem vajadzīga ierindas apmācība ?

Kapt. T. R. FREIMANIS, LLK mazpulku valstiskās audzināšanas inspektors

Mazpulku organizācijas dalībniekiem bieži kopīgi jāuzstājas sabiedrības priekšā, kur jārāda sava spēka pieaugums, vienotība un savas idejas uz ārieni. Vislabākais līdzeklis organizācijas stipruma parādīšanai un kopīgai kustībai ir slēgtā ierinda, jo nekur citur neizpaužas uz ārieni kopējie mērķi un idejas tik spilgti, kā svinīgos, labi organizētos gājienos, slēgtā ierindā. Par pūļa gājienu neviens nejūsmo, jo tas neizpauž nekādas idejas un mērķus, bet gan tanī bieži slēpjas daudz negatīva. Turpretim labi organizēts gājiens vai parāde var katru iepriecināt.

Slēgtā ierinda ir vislabākais līdzeklis ārējās stājas veidošanā un stiprināšanā. Un šinī ziņā lai neaizmirstam mūsu Virsvadoņa vārdus: „No mazpulku rindām jānāk cilvēkiem, kas būtu pirmie spēkā, pirmie daiļumā; tad Latvija varēs būt nacionāla". Šie un daudzi citi Virsvadoņa norādījumi mudina katru mazpulka dalībnieku piegriezt sevišķu vērību savas iekšējās un ārējās stājas veidošanai.

Pareiza un glīta ierinda

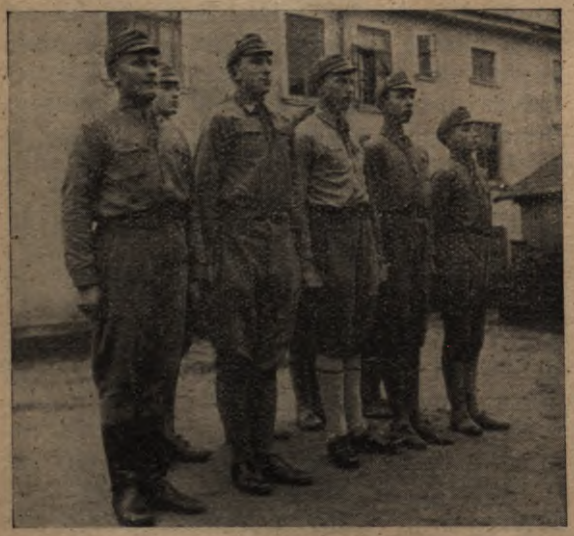

Miesas spēkus var attīstīt un stiprināt ar fizisko audzināšanu, kuras viens nozarojums ir ierindas apmācība un pareiza pamatstāja. Pareiza pamatstāja var pārveidot tādus jauniešus, kuriem uzbūvē ir kādi trūkumi vai novirzieni no normālā stāvokļa, piem., vāji attīstīta mugura, „iekritušas" krūtis, šķībi pleci u. t. t. Šādiem jauniešiem pareiza pamatstāja var ļoti daudz līdzēt ķermeņa pakāpeniskā veidošanā un stiprināšanā un padarīt viņus, līdzīgi normāli veidotiem, brašus un staltus. Pareiza pamatstāja stiprina arī tos, kuri veidoti normāli. Pamatstāja stipri ietekmē arī elpošanas organu attīstību, jo, turot galvu taisni un drusku pievelkot zodu, tiek izstiepts taisnāks mugurkauls augšdaļā; atvelkot arī plecus drusku atpakaļ, ribu priekšgali paceļas uz augšu, krūšu kurvis izplešas, līdz ar to pastiprinas elpošanas process un vielu maiņa visā organismā. Tā tad pareizai pamatstājai ir arī anatomiski-fizioloģiski pamati, kas labi ietekmē visu organismu. Bet reizē ar sacīto, mēs nedrīkstam aizmirst, ka šī labā ietekme būs tikai tad, kad stingri ievēros visus noteikumus pareizai pamatstājas ieturēšanai, citādi labuma tur būs maz vai pat nemaz. Neaizmirsīsim arī, ka brašais un noteiktais stāvoklis atstāj labi audzināta jaunieša iespaidu uz sabiedrību, kas arī ļoti nozīmīgi katra jaunieša dzīvē.

Ierindas apmācībai ir nozīme arī citā ziņā, proti, tā stiprina dalībnieku morāliskos (garīgos) spēkus, kas tikpat nepieciešami kā miesas spēki. Tā stiprina organizācijas kopības garu, jo visi ierindas dalībnieki apzinas, ka viņi dara kopīgu darbu, cenšas sasniegt kopīgu mērķi, ejot visos darbos un gaitās kopējā ritmā. Citiem vārdiem — tā stiprina vienotības un vienprātības apziņu. Šis gars jeb apziņa ir tās jūtas, kas liek katram tiekties arī pēc savas vienības

Saimes vecākais sagaida ar ziņojumu mazpulka vadītāju

Neglīta ierinda un nepareiza stāja ziņotājam

goda un slavas. To pierāda visa dzīve. Piemēram, dažas ģenerāļa Baloža brigādes vienības, pēc uzvaras gājiena caur Kurzemi un Rīgu 1919. g. jūnijā, tika izdalītas, lai saformētu jaunas vienības no tādiem, kas iestājās Latvijas armijā; no vienas rotas vajadzēja saformēt vienu bataljonu (4 rotas). Bija palikuši tikai nedaudzi karavīri katrā jaunā vienībā, bet bija saglābta kopēja mērķa apziņa un cīņas spars. Šie karavīri bija kaujās norūdīti. Ar to pietika, lai, uzņemot savās rindās citus jaunus karavīrus, pēc īsas apmācības dotos kaujās, kurās atkal izcīnīja slavenas uzvaras pret lieliniekiem un Bermonta karaspēku. Tas liecina, ka kopēja mērķa apziņai ir liels spēks kopīgu uzdevumu izpildīšanā.

Slēgtā ierinda sekmē arī disciplīnas uzturēšanu vienībā. Pilnīgas kārtības ievešana, kā tas ir slēgtā ierindā, ir disciplinas pamatnoteikums. Slēgtā ierinda stiprina arī vienības iekšējās saites un kopēju spēka apziņu. Bet disciplina kopā ar biedriskuma jūtām var būt mazpulku stipruma svarīgākais balsts. Tā vieno kopējā darba darītājus, rada savstarpēju uzticību, atvieglo sadzīvi, dod spēkus pārvarēt grūtības un nodrošina noteiktību pienākumu izpildīšanā. Jo stiprāka disciplīna kļuvusi par ikviena mazpulka dalībnieka dabu, jo stiprāks tas būs un jo vairāk viņš varēs rast tanī atbalstu grūtos brīžos. Ierinda ieaudzina arī paklausību vadītājiem. Paklausība, kas izpaužas ne tikai priekšnieku pavēļu izpildīšanā aiz bailēm no soda, bet gan kā labprātīga un apzinīga pavēļu izpildīšana vienmēr un visur, arī bez priekšnieka-vadītāja klātbūtnes — ir disciplīnas pamats.

Nav šaubu, ka mazpulku dalībnieki pilnīgi apzinas šo svarīgo prasību nepieciešamību organizācijas kopīgu uzdevumu veikšanai. Apzīņa, ka pildamie pienākumi ir svarīgi, padara visgrūtākos pienākumus viegli izpildamus. (K.A.R.).

No minētā redzam, cik svarīga nozīme slēgtās ierindas apmācībai mazpulkos,

Kā nebūtu jāsoļo, bet kā, dievamžēl, vēl soļo dažos mazpulkos parādē

Saime gājienā. Kaut visi tā soļotu!

kāda liela nozīme audzināšanā tai un tāpēc apzinamies, ka tā ir ļoti vēlama un nepieciešama. Un līdzšinējie novērojumi rāda, ka mazpulku dalībnieki, sevišķi zēni, ļoti interesējas par ierindu, par šaušanu u. c. taml. lietām. Tā ir iepriecinoša parādība, kas dod mums cerību sagaidīt vēl labākus rezultātus ārējās stājas veidošanā turpmāk.

Beidzot jāaizrāda vēl uz vienu lietu, proti, ierinda var būt laba un arī slikta. Laba ierinda ir tāda, kurā visi locekļi vienmēr un visur izpilda pareizi visas darbības un paņēmienus; tā ir tāda, kuras locekļi nepielaiž nekādas patvaļīgas darbības, bet vienmēr izpilda tikai komandas, pavēles un priekšzīmi, tā ir tāda, kuras locekļi izturas vienmēr braši un jautri un izrāda vislabāko centību un ievēro vislabāko kārtību. Kārtībai jābūt ne tikai izpildījumā, bet arī apģērbā.

Slikta ierinda ir tāda, kurā tās locekļi neievēro visas prasības, necenšas izpildīt komandas, pavēles vai priekšzīmi, bet patvaļīgi dara to, kas nav atļauts vai noteikts ar komandu vai pavēli. Piemēram, pēc komandas: „Mierā!" groza galvu, kustina rokas, sarunājas u. t. t. Tāda ierinda neatšķiras daudz no neorganizēta pūļa un tā neiepriecina nevienu, un labāk, ka tādas ierindas nemaz nav, jo tāda nerāda nevienam kārtības un disciplinas priekšzīmi, bet mazpulka dalībniekam „jābūt pirmam spēkā un pirmam daiļumā!"

Kas pats nemācas paklausīt, tas nevarēs prasīt un gaidīt paklausību no citiem.

Tuvojas 18. novembris, kad svinēsim mūsu Latvijas 20 gadu pastāvēšanas svētkus. Atkal mums vajadzēs parādīt sava spēka pieaugumu un savas idejas uz ārieni kopējās sanāksmēs, parādēs un parādes gājienos. Lai visi godam stājamies sabiedrības priekšā!

Purvs — lielu vērtību avots

J. IRBE

Tur, kur cilvēks ar savu gribu un spēku nepārveido augšanas apstākļus, savvaļā atstātā zeme pārklājas ar tādiem augiem, kādiem augšanas apstākļi uz tās ir piemēroti. Mūsu klimatā savvaļā atstātās sausākās vietās aug mežs, kas mūsu tautsaimniecībai dod lielas vērtības, bet zemākās un slapjākās vietās aug tikai sīki krūmi un grīšļi, kuriem vērtības nav gandrīz nekādas. Šādas pārpurvotas zemes mūsu valstī ir diezgan daudz.

Vēl diezgan nesenā pagātnē lauksaimnieki šādu pārpurvotu zemi uzskatija par mazvērtīgu vai pat par pavisam nederīgu. Purvu savā zemē uzskatija par miglu un salnu nesēju, kas negatīvi ietekmē arī sausāko tīrumu ražu.

Bet ar laiku lauksaimniekiem uz pieredzes pamata radās atziņa, ka purvs nav nemaz tāds ļaunums, par kādu to uzskatija. Atliek tikai purvu nosusināt, t. i. aizvadīt no tā projām lieko ūdeni, lai iegūtu līdzenu un auglīgu zemi, kas bieži vien dod daudz augstākas ražas nekā pakalnu tīrumi.

Krūmaina un ciņaina purva pārvēršana par auglīgu zemi tomēr prasa daudz un, galvenais, sapratīga darba. Vispirms

Agrāk pie celmu laušanas strādāja daudz vīru, tagad to izdara »Stiprinieks« viens pats

purvs jānosausina, ko izdara ar vaļējiem vai arī ar segtiem grāvjiem. Un lai gan grāvju rakšana liekas pavisam vienkāršs fizisks darbs, tad tomēr ir jāmāk grāvi izrakt īstā vietā, jo nevietā izrakts grāvis dod ļoti maz panākumu. Šinī ziņā ļoti daudz neveiksmju jau bija piedzīvojuši mūsu tēvi, un vienam otram laucksaimniekam tas atgadas arī mūsu dienās. Tāpēc, stājoties pie purva nosausināšanas, ja pašam nav vajadzīgo zināšanu, vienmēr der pieaicināt kulturtechniķi, kas noteic grāvju vietu un virzienu.

Nosausināto, bet krūmaino un ciņaino purvu ir grūti uzart ar zirgiem, jo kā zirgi, tā zirgu arkli tik smagiem darba apstākļiem ir par vājiem. Pašos pēdējos gados šim nolūkam sāka izmantot daudz spēcīgākos mechaniskos vilcējus — traktorus un arī attiecīgi lielākus un stiprākus arklus. Sevišķi piemērots šim darbam ir tā saucamais kāpurķēžu traktors, kas spēj strādāt pat visciņainākās un krūmainākās vietās. Vilkdams arklu, kas ņem 60 cm platu un 20—30 cm dziļu vagu, tas viegli apgāž ciņus un pat sīkākos krūmus, noliekot velēnas citu citai blakām, kā mēdz teikt — tieši „uz mutes". Lielākus krūmus, veselus kārklu pudurus un pat prāvus kokus traktors spēj izraut ar visām saknēm un novilkt no uzaramā purva malā. Šādu lielu un grūtu darbu dēļ, ko kāpurķēžu traktors spēj veikt, tas ir nosaukts par „stiprinieku". Ja aršanas darbā nerodas traucējumi, tad stiprinieks spēj uzart 1 ha purva 5—6 stundās.

Zemkopības ministrija un Lauksaimniecības kamera jau šinī vasarā ir laidušas darbā vairākus šādus stipriniekus un arī parastos riteņu traktorus ar viņu vilkšanas spējām piemērotiem arkliem, kas uzar lauksaimniekiem nosausinātos purvus un tā dod iespēju tos iestrādāt

Tagad »stiprinieks« gāž pat kokus ar visām saknēm

Pēc izgāšanas

Nosausināto purvu apar ar »stiprinieku«

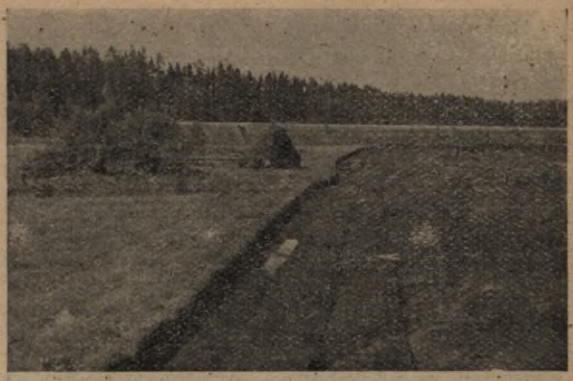

Cik gludi apar traktors

un sākt izmantot tur gadusimtos uzkrāto auglīgo zemi. Ne, purvi nav ne lāsts, ne launums, bet gan lielu vērtību avots tiem, kas prot un grib šīs vērtības izmantot. Kam gan vairāk kā jaunatnei pienākas interesēties par to?

Kartupeļu „dumpis" mazpulkos

Mazpulku darbs tālumnieku pamudināšanai

AD. EGLĪTIS

Ar tālumnieku jautājuma ierosināšanu Tautas Vadonis, mazpulku Virsvadonis **Dr. Kārlis Ulmanis** netikai devis svarīgus un tālu ejošus norādījumus atpakaļ palikušo saimniecību ienesības celšanā, bet par vispār derīgām norādījis arī tās darba metodes, kuras jau sen lauksaimniecības praktisko darbu pasākumos lietoja mazpulku dalībnieki. Liela daļa no mazpulku līdzšinējiem darba uzdevumiem dārzkopībā, laukkopībā un citās nozarēs, kā arī mazpulku dalībnieku lauciņi, to kopšana, uzlabotā sēkla, mēslojums, darba paņēmieni, nav īstenībā nekas cits, kā tādi tālumnieku pamudināšanai ierīkoti parauglauciņi mazā mērogā un katrā saimniecībā. Tiklab mūsu mazpulku darbā, kā arī ārzemju, it sevišķi Amerikas mazpulku vēsturē, redzam, ka taisni mazpulki ir ļoti daudz darījuši jaunu, ienesīgu kulturu izplatīšanā un pareizu šķirņu un mēslojuma lielās nozīmes popularizēšanā. Mazpulku dalībnieku mazā, bet uzskatāmā veidā uz vietas veiktā darba panākumi un redzamie, rokām taustamie izmēģinājumi ir arī vecos lauksaimniekus, bieži vien tālumniekus, daudz labāk un vairāk pārliecinājuši par labi teiktiem vai uzrakstītiem padomiem saimniecības ienesības pacelšanā. Sacīto jo spilgti raksturo šādi pāris mazi piemēri no mūsu pašu zemes mazpulku darba. Rēzeknes apriņķa Sakstagala pagastā ir 759. Nikodema Rancāna mazpulks. Tas nekas, ka šinī pagastā vietējais agronoms jau vairākkārt aizrādījis uz jaunu darba paņēmienu vajadzību, uz laba sēklas materiāla nepieciešamību saimniecības ienesības pacelšanā. Veciem zemniekiem arvien „nav kad" par šīm lietām padomāt, un vēl mazāk ir gribas padomu izlietot praktiskā laukā. Bet, lūk, šopavasar 17 Nikodema Rancāna mazpulka dalībnieki, dažs par 70, cits vairāk santimiem tiek pie 10 vai 20 kilogramiem Parnasia vai Zemgales milžu šķirnes kartupeļiem. Šos kartupeļus iestāda, pareizi mēslo, apkopj un raugas, kas nu iznāks. Vasarā gadas pat, ka viens otrs panerro mazpulku dalībniekus, jo jaunie kartupeļi pavisam citiem ziediem zied, kā pašu vecie

labie „buļbas"! „T'ad tik kā ziedi un laksti vien jau būs", dažs nosaka. Taču mazpulks strādā, ievāc ražu, sver, mēro, aprēķina. Oktobrī ir ražojumu apskate mazpulkam, un te nu — tavu brīnumu: kartupeļus uz ražojumu apskati nesot, tēvs saka dēlam: „Bet tu tos kartupeļus tikai neizmētā un nesoli citiem pārdot!" Tos Parnasijus un Zemgales milžus mēs nākamvasar stādīsim paši!" Un laikam gan par ziediem un lakstiem vien tēvi tā nerunātu, bet to noslēpumu atklāj ražas aprēķins. Kamēr vietējie „buļbas" no pūrvietas ražojuši 250 un 300 pudus, tikmēr Parnasia un Zemgales milži sasnieguši 620 un 700 pudu no pūrvietas. Redzamie un rokām taustamie panākumi tēvus pārliecinājuši, un tie nu tic, ka par vietējiem „buļbām" labāki ir šķirnes kartupeļi.

Gandrīz vai „kartupeļu dumpi" ar savām rekordražām sacēluši arī Rīgas nomaļnieki — 837. Jaunciema mazpulka dalībnieki. Jau otro gadu tie audzina Zemgales milžu, Egenheimera un Deodaras šķirnes kartupeļus, bet paši, neskatoties uz rekordražām, pie labas kartupeļu izēšanās netiek. Noslēpums arī šeit itin vienkāršs — tēvi un kaimiņi visus mazpulka izaudzētos kartupeļus atpērk sēklai. Un būtu arī grēks bijis Viļa Špilberga Zemgales milžus apēst, ja tie no 100 kvadrātmetriem ražojuši 400 kilogramus, vai 930 pudus kartupeļu no pūrvietas. Visu cienību arī Roberta Nicmaņa Deodaras kartupeļiem, kuri no 100 kvadrātmetriem Jaunciema smilšainajā zemē ražojuši 392 kilogramus vai 900 pudus kartupeļu no pūrvietas, kamēr arī Jaunciemā vietējo kartupeļu ražas svārstas ap 270 pudu no pūrvietas.

Sava darba labo panākumu iedrošināti, mazpulku dalībnieki tad arī cer, ka tikpat labi panākumi būs arī tam darbam, ko nākamā vasarā tālumnieku pamudināšanai mazpulki uzsāks 1000 saimniecībās visā valstī. Kāds tad pienākums šinī organizētajā ražu celšanas piemēru darbā būs katram mazpulka dalībniekam? Bez visa tā, ko mēs jau līdz šim darijām un ar vēl lielāku rūpību turpināsim uz priekšu, proti: labo savā darbā un

Rekorda ražu ievācot

lauciņā padarīt vēl labāku, iesim un strādāsim vienā lauciņā ārpus savas mājas, vienā tālumnieka, atpakaļ palikuša, lauksaimniecības ienesībai neticīgā lauksaimnieka saimniecībā un pierādīsim, ka arī viņa laukos var smagā ražā liekties vārpas, var zaļot un kuplot pļavas un ganības purva vai smiltāja vietā.

Jau ziemā katram mazpulkam jāizvēlas sava darba rajonā viena šāda tālumnieka saimniecība — māja, kuras saimnieks nelieto mākslīgos mēslus, negrib dzirdēt par uzlabotās sēklas nozīmi, zemi ar pavasarī un zemes meliorāciju uzskata par lieku greznību un neprātīgu naudas mešanu slapjā vietā. Ir jāizvēlas tomēr tāds tālumnieks, kurš gan netic savas zemes ienesības pacelšanas iespējai, tomēr ir ar mieru labprāt pavasarī nodot mazpulka pilnīgā rīcībā no sava lauka, pļavas vai ganības **200—500** vai vairāk kvadrātmetru lielu zemesgabalu. Par šāda tālumnieka zemes gabala apsaimniekošanu mazpulka dalībniekiem kopā ar vadītāju un rajona agronomu kādā sanāksmē jāsastāda darbības plāns. Plānu izstrādājot, vispirms jāizlemj: 1) Vai tālumnieka pamudināšanas piemēram saimniecībā ņemt: a) neauglīga zāļāja gabala kultivēšanu (nosusināšanu, krūmu novākšanu, mēslošanu un zelmeņa uzlabošanu), vai b) kāda tīrumauga audzēšanu, (pareizi zemi apstrādājot, mēslojot, laikā sējot šķirnes sēklu, pareizi apkopjot un novācot).

837. Jaunciema mazpulka kartupeļu ražotāji

2) Aprēķināt, cik daudz vajadzīgs līdzekļu un materiālu (drenu, mākslīgo mēslu, sēklas u. t. t.).

3) Aprēķināt, cik darba dienas tālumnieka lauciņa apsaimniekošana prasa un kādā kārtībā mazpulks šos darbus veiks. Jāatceras, ka visi darbi pie lauciņa ierīkošanas un kopšanas jāveic pašam mazpulkam. Saimniekam nekas nav jādara.

4) Noskaidrot un apsvērt, lai mazpulka nodomātais pasākums tālumnieka pamudināšanai tiešām arī dotu labus un par paraugu ņemamus rezultātus ražu pacelšanā.

5) Paziņot mazpulka plānu tālumnieku pamudināšanai sava novada mazpulku inspektoram, norādot, cik līdzekļu darba veikšanai (mākslīgo mēslu, sēklu u. t. t.) ir pašam mazpulkam un kas un cik vēl vajadzīgi.

6) Visi mazpulka darba rezultāti, raža, u. t. t., rudenī jāatdod tālumnieka saimniecības īpašniekam.

7) Ierīkotais tālumnieku pamudināšanas lauciņš būs arī visam mazpulkam par darba un mācību piemēru, tāpēc darbu sākums un visa gaita līdz nobeigumam jāapraksta cik iespējams illustrējot to ar fotogrāfiskiem uzņēmumiem.

8) Tālumnieku pamudināšanas lauciņa tiešu pārzināšanu līdz ar grāmatvedību un aprakstiem (kā laukkopības - dārzkopības grāmatvedība), vēlams uzdot kādam vecākam mazpulka dalībniekam, atļaujot to strādāt sava sacensības lauciņa kopšanas vietā.

Mazpulku dalībnieki! Mūsu līdz šim paveikto darbu mūsu Virsvadonis ir par labi izpildītu atzinis. Šī atziņa lai uzliek mums visiem par pienākumu arī tagadējo Prezidenta aicinājumu — tālumnieku pamudināšanu veikt tik labi, cik vien tas ir iespējams. Ja nākamā vasarā visā mūsu zemē mēs pamudināsim kaut uz vienu labu pasākumu 1000 lauksaimniekus, tad uz priekšu šo skaitu nebūs grūti vēl pavairot. Pie tam neaizmirsīsim, ka, šo darbu darot, arī mēs paši mācīsimies un, ar jaunām zināšanām, pieredzējumiem un atziņām bagātāki kļuvuši, labāk un vieglāk varēsim veikt tos uzdevumus, kurus mums nākotnē uzticēs mūsu Virsvadonis.

Mājsaimniecības sacensības mazpulku dalībniecēm

L. LIEPIŅA

Pagājušas jaukās, darba steigas un prieku pilnās vasaras dienas. Jau savākti darba augļi, un ražojumu apskatēs varēs parādīt pagājušā darba gadā veiktos darbus. Bet ir veikts vēl kāds liels darbs, ko ražojumu apskatē parādīt nevarēs — un tas ir — meiteņu sacensības ēdienu gatavošanā. Gandrīz visas mazpulku dalībnieces pagājušā ziemā čakli bija gatavojušās gaidamām sacensībām. Un ne bez panākumiem. Viena daļa, kam darbs labāki veicās, tika izraudzīta sacensībām novadu mērogā. Tām jāturpina nopietni vingrināties vārīšanas mākslā. Bet ko darīs tās mazpulku dalībnieces, kas ēdienu gatavošanā nesacentī-

sies? Kā lai viņas parāda savu veiksmi, prasmi un čaklumu?

Vislabāk to atkal izdarīt sacensībās, kur paša darbs, salīdzinot ar citu darbu, itkā skaidrāki parādams, pārredzams un vērtējams. Tāpēc arī 1939. g. vasarā rīkosim sacensības dziju krāsošanā — gan ar augu, gan ar ķīmiskajām krāsām. Meitenēm, kas pagājušā vasarā piedalijās ēdienu gatavošanas sacensībās, šīs sacensības nebūs vairs nekas neparasts un svešs. Tās tiks noturētas līdzīgi sacensībām ēdienu gatavošanā. Šīm sacensībām gatavojoties, meitenes daudz ko mācīsies, kas viņām noderēs turpmākā dzīvē.

Daudzreiz veltīgi veikalos cenšamies atrast mūsu rokdarbam piemērotas krāsas dzijas vai dzīparus. Vienmēr tur pagadas rožainas, lillā, koši zaļas vai kādas citas spilgtas, mūsu gaumei svešas krāsas. Un nereti gadas, ka šīs krāsas, kaut varbūt mums tās nemaz tik labi nepatīk, iezogas mūsu paklājiņā, spilvenā vai cimdu pārī. Ko gan lai dara, ja citas nevar dabūt?

Bet vai nebūs jauki zināt, cik bagātīgi daudz skaistu krāsu ir dabā — gandrīz vai katrā stādā un zālītē, prast šīs krāsas iegūt un izmantot? Vai nebūs jauki pašai prast sakrāsot — pēc savas gaumes — saskanīgus, izturīgus materialus cimdiem, zeķēm, audumiem? Un galvenais — ja neesam vēl drošas par savu prasmi labi saskaņot krāsas, tad krāsas, kas iegūtas no augiem, varam arvienu likt droši kopā: tās vienmēr labi saskanēs — tāpat, kā tās saskan dabā. Krāsu krājums dabā ir neizsmeļams — no viena auga varam viegli iegūt veselas divpadsmit k r ā s u t o ņ u s! Tāpat arī, protot pareizi rīkoties ar ķīmiskajām krāsām, varam sakrāsot visjaukākos toņus.

Tāpēc, meitenes, sekojot norādijumiem „Mazpulkā", cenšaties šo krāsošanas mākslu izprast un piesavināties un nākošajā vasarā parādīt, ko esat iemācijušās.

Sacensību noteikumi.

Ziemā meitenēm praktiski jāvingrinas krāsošanā, iemācoties pamatnoteikumus krāsošanai ar augu un ar ķīmiskajām krāsām. Atkarībā no apstākļiem, visas dalībnieces kopēji izvēlas, vai viņas sacentīsies krāsošanā ar augu vai ar ķīmiskajām krāsām. Vēlamāki būtu izvēlēties pirmo.

Kad krāsošanas māksla būs labi zināma, dalībniecēm jāsacenšas savā mazpulkā. No šejienes 3 labākās izraudzīs sacensībām rajonos. Vietējās un rajonu sacensības notiks 1939. g. vasarā. No katra rajona tiks izraudzītas 3 labākās krāsotājas novadu sacensībām, no tām savukārt labākās — sacensībām valsts mērogā. Novadu un valsts mēroga sacensības krāsošanā notiks 1940. g. vasarā. Sacensībās katrai dalībniecei pilnīgi patstāvīgi būs jānokrāso dzijas vai nu ar kādu augu (bez parauga), vai arī ar ķīmiskām krāsām — pēc dotā parauga.

Darba novērtējuma tabula.

Praktiskais darbs			Teorija			Rezultāti			Kopējais vidējais
Pareizie darba paņēmieni	Veiklība un kārtība	Vidējais	Krāsošanas pamatnoteikumi	Krāsošanas gaita	Vidējais	Izskats	Izturība	Vidējais	
1—10	1—10	1—10	1—10	1—10	1—10	1—10	1—10	1—10	

Pēc darba novērtējuma tabulas redzams, ka sacensībās vērtēs: praktiskajā darbā — pareizos darba paņēmienus, veiklību un kārtību; teorētiski prasīs krāsošanas pamatnoteikumus un krāsošanas gaitu — ne tikai tam krāsošanas vei-

dam, kas ņemts sacensībās, bet arī otrajam. (Piemēram — ja meitenes sacenšas krāsošanā ar augu krāsām, viņām var prasīt arī par krāsošanu ar ķīmiskajām krāsām.) Beigās vērtēs krāsošanas rezultatus: nokrāsoto dziju izskatu un krāsas izturību.

Katrai dalībniecei sacensībās būs nepieciešams sekojošais:

A. Krāsošanai ar augu krāsām:
1. Trauks dziju mazgāšanai.
2. Māla bļodiņa dziju kodināšanai.
3. Koka mentīte.
4. Katliņš — dziju krāsošanai.
5. Sietiņš vai drāna — šķidruma izkāšanai.
6. 50 gramu baltas dzijas.
7. Aukliņa dzijas pārsiešanai.
8. Ūdens spainis.
9. Trauks ūdens smelšanai.
10. Tumšs priekšautiņš, lakatiņš, zaļās ziepes, dvielītis roku slaucīšanai, kārtiņa dzijas izžaušanai.

B. Krāsošanai ar ķīmiskām krāsām:
1. Trauks dziju mazgāšanai.
2. Māla bļodiņa krāsu iejaukšanai.
3. Koka mentīte.
4. Katliņš — dziju krāsošanai.
5. 50 gramu baltas dzijas.
6. Aukliņa dziju pārsiešanai.
7. Ūdens spainis.
8. Trauks ūdens smelšanai.
9. Tumšs priekšautiņš, lakatiņš, zaļās ziepes, dvielītis roku slaucīšanai, kārtiņa dzijas izžaušanai.

Trauks dzijas mazgāšanai var būt vai nu vanniņa vai mazgājamā bļoda. Dzijas kodināšnai un krāsas iejaukšanai noder māla bļodiņa, apm. 1½ l tilpumā. Koka mentīti katra dalībniece var pagatavot pati: tai jābūt apmēram 40 cm garai, galā apm. 4 cm platai un apm. ½ cm biezai.

Dziju krāsošanai vispiemērotākais būtu emaljēts katliņš, jo tas neietekmē krāsu un ir viegli tīrams.

Sietiņš var būt lūku, astru vai stiepuļu. Sietiņa vietā var lietot šķidrāku audumu (piem., marliju).

Vingrinoties krāsošanā, var ņemt tādu dziju, ko tūlīt var praktiski izlietot rokdarbos.

Kodinātājus, augus un ķīmiskās krāsas, sāli un etiķi dalībniecēm dos uz vietas. Par tiem būs jāmaksā apm. 25 sant.

Sacensības notiks uz pašpagatavota pavarda brīvā dabā. Par pavardu ierīkošanu rakstīs „Mazpulkā" pavasarī.

Tiešus norādijumus par krāsošanu dosim turpmākos „Mazpulka" numuros. Bet līdz tam laikam meitenes var padomāt, kur varētu dabūt:

Egles tukšos, izkaltušos čiekurus, sīpolu mizas, kadiķu zarus, brūkleņājus, alkšņu mizas, bērza mizu, sila priedes zarus, papardes, bērza lapas un virzu.

Izmantosim jaunās iespējas mācīties praktiskus rokdarbus un amatniecību

AD. EGLĪTIS

Latvijas Lauksaimniecības kamera ir sagādājusi iespēju mazpulkiem izmantot apmācībām un darbam valsts rokdarbu darbnīcas Baznīcas ielā 4-a, Rīgā. Priekšzīmīgi iekārtotajās darbnīcās ir 20 darba vietas — skrūvsoli un darba rīki koka darbiem, 20 vietas un darba rīki metalla darbiem, kā arī darba rīki, mācības līdzekļi un paraugi līdz ar 20 vietām pārējām praktisko rokdarbu un amatniecības nozarēm. Rīgas mazpulkiem rokdarbu darbnīcu izmantošanai ir vislielākās iespējas, tiklab strādājot darbnīcās pēc vispārējās mazpulku rokdarbu programmas, vai arī grupās pa 20 dalībniekiem, sagatavojoties speciālu darba nozaru vai amatniecības kursos. Mazpulku nodarbībām darbnīcas būs pieietamas ikdienas no plkst. 16 līdz 20, strādājot vai nu darbnīcu lietpratēju vai savu audzinātāju vadībā. Lauku mazpulku dalībniekiem lielāka iespēja būs piedalīties un darbnīcās mācīties atsevišķo darbu kursos. Uz

atsevišķo darbu kursiem no katra mazpulka vēlams sūtīt kādu vecāku dalībnieku un tādu, kas, kursus beidzis un atgriezies mazpulkā, prastu arī tur dalībniekiem iemācīt gūtās zināšanas un praktiskos darbus. Pirmie šāda veida kursi notiks Rīgas, Cēsu un Daugavpils novadu mazpulku dalībniekiem Sedlenieku darbos un zirgu lietu kopšanā no š. g. 13. līdz 17. novembrim. Šāda veida kursi būs arī citu novadu mazpulkiem, un tie dos iespēju mazpulku dalībniekiem gūt prasmi un zināšanas, kā mājās sakārtot, salabot un no jauna iztaisīt zirga lietas, salabot un apkopt aizjūgu piederumus un sakārtot tās lietas, kas līdz šim stāvējušas novārtā. Lauku mazpulkiem praktiski grupu kursi varēs notikt arī vienkāršākos betona darbos kā arī dzīvokļa apkopšanas darbos (izmešanā, krāsošanā un tapsēšanā). Piešķirtās jaunās iespējas izmantojot, tiklab pilsētu kā lauku mazpulki šoziem var gūt jaunas, derīgas zināšanas, ar kurām skaistu padarīt to vietu un apkārtni, kur dzīvo un strādā mazpulku dalībnieki, un padarīt taisni to, ko tēvs darba steigā līdz šim nav vēl paspējis.

Kā pagatavot šacha galdiņu

J. ADAMSONS

Šacha galdiņu izgatavojot, jāņem vērā figuru lielums, vai arī figuras jāpiemēro galdiņa kvadrātu lielumam. Galdiņa kvadrātam jābūt 1—1,5 cm lielākam par figuras resnāko vietu. Tas tāpēc, lai figuras būtu ērti pārcilājamas un arī brīvie laukumi labi saredzami. 8 × 8 kvadrātu laukumam jābūt noslēgtam ar labi saredzamu līniju. Vienkāršākā galdiņa izgatavošana būtu no kartona (pape, apm. 1 mm bieza) vai saplākšņa (finiera, 4—5 mm biezs). Sadala 8×8 kvadrātos, atstājot malām (noslēgumam) apm. 0,5 cm, nokrāso ar melnu tinti vai ūdens krāsu noslēgumu un katru otro kvadrātu; pēc tam, kad krāsa nožuvusi, uzmanīgi pārvelk ar pernicu. Kad tā labi nožuvusi (otrā dienā), labi norīvē ar vilnainu drēbi un, ja vēlas, pāris reizes pārvelk ar polituru. Kartona galdiņam pernicu un polituru nevar lietot. Daudz glītāku galdiņu var izgatavot, tam kvadrātus saliekot no divām finiera šķirnēm, piemēram, riekstu finieri ar bērzu vai mahagoni ar kļavu. Finiera

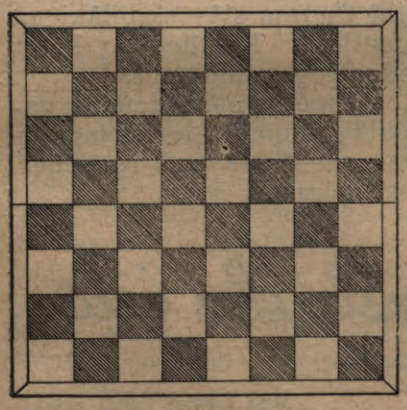

Šacha galdiņš

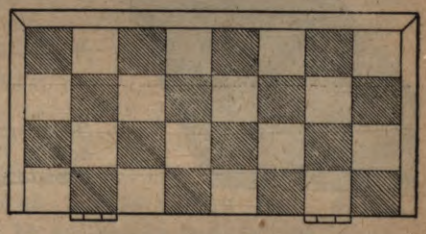

Šacha galdiņš — saliekts (no virsas)

Kastiņa šacha figuru glabāšanai

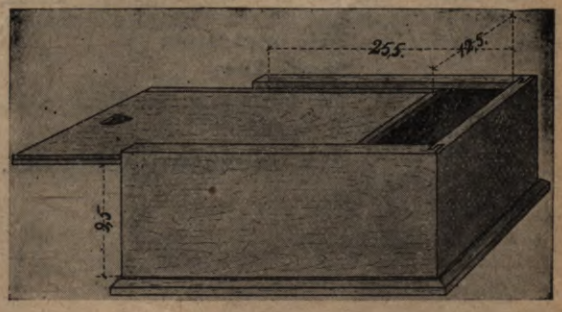

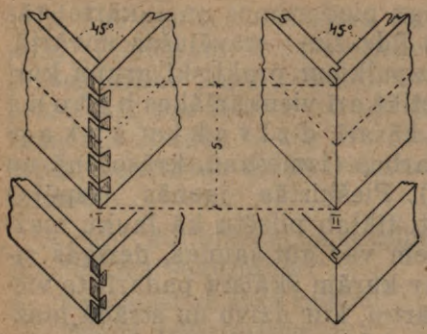

Rāmīšu stūra salaidums

šķirņu ir ļoti daudz un sakombinēt tās var dažādi. Vispirms izgatavo rāmīti, kura attiecība ir 1 pret 2 un biezums 1 līdz 2 cm lielāks par figuras resnāko vietu (rāmīša salaidumi zīmējumā). Rāmīša malām jābūt (noteikti) taisnā leņķī: pirms rāmīša salīmēšanas iekšpusi (ja grib glītāku) iezież ar linu eļļu un ierīvē ar politūru, pēc tam salīmē. Kad līme sakaltusi, tad katrā pusē rāmītim uzlīmē

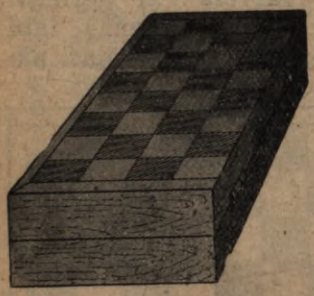

Šacha galdiņš — kastīte figuru novietošanai

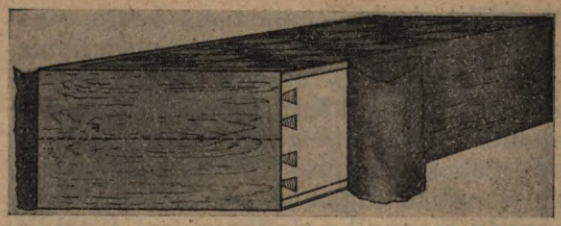

Lai glītāki izskatītos, kastīti apšuj ar finieru

4—5 mm biezu saplāksni. Apēvelē šķautnes leņķī, sadala kvadrātus (3 pusēs laukuma noslēgums), sagriež finieri kvadrātos un ar galdnieka līmi pielīmē. Tad nofinierē štautnes, un kad līme labi nožuvusi (3—4 dienas), ar smalku ēveli noēvelē un ar smilšpapīru labi noslīpē. Iezież ar linu eļļu un ar politūru ierīvē, līdz iegūts vēlamais spožums. Ierīvēšana ar politūru jāatkārto vairākas dienas. Kad politūra nožuvusi, apzīmē rāmītim vidu un ar smalku zāģi pārzāģē, pieliek eņģes, ja vēlas arī atslēgu, un šacha galdiņš ar figuru novietni gatavs. Figuru novietošanai vēlams izgatavot atsevišķu kastīti, jo tanī figuras stāv stabilāki un nevar „apdauzīties". Kastītei var lietot zīmējumā redzamos salaidumus.

Zīmējumā atzīmētie mēri domāti pagājušā „Mazpulka" numurā ievietotām figurām. Mērus var katrs pats izvēlēties, piemērojot tos figurām.

Aizsaules ceļos

Klusi, kā brūce, kas slēdzas,
Gaistošas atmiņas sāp
Klusi iz zilganiem plūdiem
Mūžības torņgali kāp.

Kad saules zelts pār druvām un pļavām klājās, no mums šķirās uz mūžību mūsu biedrs-veicinātājs, mūsu bijušais centīgais priekšnieks

Paulis Lucs

dzim. 1915. g. 17. XII, miris š. g. 16. VII.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

213. Jaunbebru mazpulks.

Mīļā Laime gauži raud,
Kapa virsū stāvēdama,
Redzēj manu augumiņu
Bez laiciņa pievedam.

Š. g. 17. oktobrī šķirās no mums visu iemīļotā, ļoti čaklā un aizvien laipnā un izpalīdzīgā dalībniece

Tatjana Feldmanis

dzim. 1921. g. 22. augustā.

Pēc viņas dziļi sēro

679. Kronvalda mazpulks.

1938. g. 4. novembrī pēc grūtām ciešanām 35 gadu vecumā miris 502. Ardavas mazpulka vadītājs

Alberts Odeiko

Apbedīts š. g. 8. novembrī Rigā Sv. Miķeļa kapos. Aizgājēja darba centību atmiņā paturēs

LLK mazp. un jaunatnes audzināšanas nod. un Daugavpils mazpulku novads.

Šachs

R. ŠVARCA VADĪBĀ

Problemas

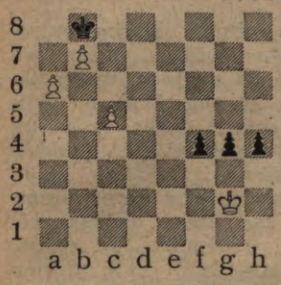

Baltie sāk un uzvar.

Baltie sak un uzvar.

Uzdevumu atrisinājumi, atzīmējot mazpulka Nr., nosaukumu, dalībnieka uzvārdu un vārdu, iesūtami „Mazpulka" redakcijai līdz š. g. 15. decembrim.

Partija Nr. 2. Kā lielm. V. Petrovs uzvarēja pasaules meistaru A. Aļechinu. Baltie: V. Petrovs. Melnie: Dr. A. Aļechins. 1) d4—Zf6. 2) c4—e6. 3) g3—d5. 4) Lg2—d:c4. 5) Da4+—Zbd7. 6) Zf3—a6. 7) Zc3—Tab8. 8) D:c4—b5. 9) Dd3—Lb7. 10) 0—0—c5. 11) d:c5—Z:c5. 12) D:d8+—T:d8. 13) Lf4—b4. 14) Zd1—Zd5. 15) Tac1!—Z:f4. 16) g:f4—Ld6. 17) Ze5—L:g2. 18) K:g2—b3. 19) a:b3—f3. 20) Zc6—Tc8. 21) Zd4—Kd7? 22) Ze3!—L:f4. 23) Tfd1—Ke7. 24) b4—L:e3. 25) f:e3—Zd7. 26) Ta1—Zb8. 27) b5!!—a:b5. 28) Ta7+—Kd6. 29) Z:b5+—Kc5. 30) Zd6—Tc6. 31) b4+—K:b4. 32) Tb7+—Kc3. 33) Ze4+—Kc2. 34) Tb6—b1 un melnie padevās, jo mats nākamā gājienā nav novēršams.

Šī partija spēlēta Margetas starptautiskā turnīrā 1938. g. un bija turnīra lielākā sensācija.

Partija **Nr. 3.** Partija spēlēta Jelgavas komandu turnīrā 1938. g.

Baltie: G. Bezručko. Melnie: R. Švarcs. 1) Zc3—d5. 2) e4—d4. 3) Zce3—e5. 4) Zg3—Zf6. 5) Lc4—Lg4. 6) f3—Ld7. 7) Zg1e2—b5. 8) Lb3—c5. 9) d3—Dc7. 10) c3—c4. 11) Lc2—Lc5. 12) a4—a5. 13) a:b5—L:b5. 14) d:c4—L:c4. 15) La4+—Zbd7. 16) c:d4—e:d4. 17) Z:d4—Db6 (melnie gan zaudējuši bandinieku, bet iniciatīvi pilnīgi patur savās rokās). 18) Zge3—0—0. 19) b3—L:e2. 20) Z:e2—Ze5. 21) Zf4—Ld4. 22) Ta2—Tfd8. 23) Kf1—Le3. 24) Zd5—Z:Z. 25) e:Z—L:L. 26) D:L—T:d5. 27) g3 (baltie šo gājienu apsvēra 55 min.!) . . . Tad 8. 28) Kg2—Zd3. 29) Dc4—De3. 30) De4—Dg5. 31) h4—Df6. 32) f4—Td4. 33) De3—Dd6. 34) Te2—Dd5+. 35) Kh2—g6. 36) Td1—T'd6. 37) De8+—Kg7. 38) De7—Zf2! 39) Tde1? (vienīgais pareizais vilciens bija 39) De5+ ar dāmu nomaiņu un labām izredzēm galotnē). 39) . . . Zg4+. 40) Kg1 (labāki bija Kh3) . . . Df3!. 41) Tg2?—T'd2!! un baltie padevās.

Iepriekšējā numurā ievietotās partijas atrisinājums.

1) T:h6+—g:Th6 (ja 1) . . . Kg8 seko 2) Z:f6+—T:Z. 3) Db8+—Tf8. 4) Th8+—K:T. 5) D:f8 mats; arī 2) . . . g:Zf6 nelīdz 3) L:d3 dēļ un baltie uzvar). 2) D:f6+—T:D. 3) Tb8+—Kg7. 4) Tg8+!!—K:T. 5) Z:f6+—Kg7. 6) L:d3 un uzvar.

Samērā viegls, bet skaists noslēgums!

Lai varētu nospraust turpmāko šacha nodaļas darbības plānu, redakcija lūdz tos mazpulkus, kuros šachu jau spēlē, paziņot par to rakstiski redakcijai.

Tāpat lūdzam turpmāk pieteikt jaundibinātās šacha kopas.

Lūdzam arī piesūtīt visas ziņas, kas saistītas ar mazpulku šacha dzīvi, piem., par mazpulku dalībnieku komandu sacensībām, ja tādas notiek, u. t. t.

Ja mazpulku dalībnieku vidū būtu uzdevumu komponisti, lūdzam savus darbus iesūtīt redakcijai.

Šacha nodaļa cik iespējams atbildēs arī uz jautājumiem, kas varētu interesēt visus mazpulku šachistus, piem., kārtu sadalijums turnīros, spēles noteikumi u. c.

Visus sūtijumus lūdzam adresēt „Mazpulka" redakcijai, Viestura piemiņas pilī, Jelgavā, uzdodot savu vārdu un mazpulka nosaukumu.

MŪSU VALSTS SLAVAI UN VARENAI NĀKOTNEI

K r. K u d r a š s, 693. Priekuļu lauks. vidusskolas mazp. dalībnieks.

Laikā, kad rudens vissīvākā cīņā ar ziemu pārstaigā mūsu zemi, mēs svinam savas valsts dzimšanas dienu — 1918. g. 18. novembri. Šinī dienā mēs arī pieminam pagājušos, baigos brīvības cīņu mirkļus un izsakam vislielāko pateicību tiem, kas stiprā mīlestībā drošsirdīgi stāvēja par tautu, tēviju, tās patstāvību un neatkarību.

1918. g. bija grūtu pārbaudījumu gads latviešu tautai. Krievu karaspēks bija atkāpies un par cīņu nemaz nedomāja. Vācu vara apspieda mūsu tēvuzemi. Bet šinī kritiskajā brīdī, kad visas cerības un pūles likās veltas, radās vīrs, tagadējais Valsts Prezidents K. Ulmanis, kas savā ticībā, tālredzībā, kvēlodams savas tautas un tēvuzemes mīlestībā, gribēja novērst šo drūmo likteni. „Latvijai jābūt neatkarīgai valstij" — tās bija viņa domas, centieni un nesalaužama griba, kas arī piepildījās.

Un kad sākās atbrīvošanas cīņas, tad doma: „Mēs cīnīsimies līdz pēdējai asins lāsītei, mēs parādīsim visai pasaulei, ka latvietis mīlē savu zemi un viņas dēļ pat nāvi nebaidas", pildija ikviena sirdi, saistija visu prātus, sākot no sirmgalvja un beidzot ar jaunekli skolas gados. Uz aicinājumu — palīgā dzimtenei — no visām Latvijas malām plūda jaunekļi un vīri, lai iestātos savas tēvzemes sargu rindās. Trūcīgi ģērbušies, bet apbrīnojamas dzimtenes mīlestības pilnām sirdīm tie stājās pretīm vēsturiskajam ienaidniekam, jo tagad bija pēdējais laiks, lai glābtu, kas vēl bija glābjams.

Lielu grūtību pilnas bija atbrīvošanas cīņas, līdz beidzot uzausa senlolotā brīvība.

Jau 20 gadu aiztecējis plašajā laika jūrā kopš dzima mūsu valsts. Šie gadi bijuši ražīgi darba gadi, kas nesuši mūs pretim turībai un labklājībai. Sevišķi rosīga mūsu dzīve kļuva atjaunotajā valstī.

Mīļā mazpulku saime! Mūs atkal apciemos 18. novembris. Noiesim mēs savās pārdomās pie 1918. gada 18. novembra notikumu kristalpils un pārdomāsim, ko īsti tā mums devusi. Pārdomāsim un mācīsimies no tiem laikiem drosmi, pacietību un izturību.

Un 18. novembra vakarā, kad mūsu valsts kvēlos neskaitamā uguņu mirdzumā, kvēlosim arī mēs savā apņēmībā strādāt Latvijas gaišākai slavai un varenai nākotnei.

AR TICĪBU UN GRIBU

T e o d o r s P ū c e, 273. Lutriņu m-ka diž.

Beidzies mūsu darba cēliens lauciņos un mēs varam ar pateicības pilnām sirdīm pulcēties ražas svētkos. Esot pie sava darba augļiem, mums jāapzinas, ka augstākais piepildījums dzīvē ir darbs, ticība un griba to padarīt pēc labākās sirdsapziņas. Lielākai daļai mums sācies otrs darba posms skolā, kas prasa dažkārt vēl lielāku uzņēmību un cītību. Tāpēc strādāsim čakli, aizvien paturēsim atmiņā — „labo padarīt vēl labāku," tad mūsu darbs vainagosies jauniem sasniegumiem.

DARBA PRIEKS

A u s t r u m s, 576. Rankas Lutera mazp. dal.

Kam savu darbu strādāt prieks,
Kas paveic viņu, — liet's vai sniegs,
Tas dzīvē augšup dodas.
Ir prieka pilns tam katrs brīd's,
Jo darbs tam mīļš, vai vakars, rīts,
Un darbā prieks tam rodas.

Ir viņam mērķis vienīgs celts,
To nevar atsvērt sudrabs, zelts;
Tas — prieks un laime sirdī.
Un to viņš vienmēr darbā rod,
Tik darbs tā sirdij prieku dod;
To vienmēr līksmu dzirdi.

Viņš visiem šķēršļiem pāri tiek,
Jo katrā darbā vienmēr liek
Tas visu savu sirdi.

NO SKOLAS UZ MĀKOŅKALNU

J. L a p i n s k i s, 849. Baltezera mazp. dalībnieks.

Silts jūlija rīts. Saule kāpj arvien augstāk, solīdama siltu, jauku dienu. No vienas, otras puses nāk mazpulka dalībnieki. Šodien mūsu mazpulks rīko ekskursiju uz apm. 15 km attālo pilskalnu un 2 km attālo Kazuļa saimniecību. Ekskursijā piedalas 13 dalībnieku, 2 dalībnieces un 2 vadītāji. Pl. 8 sākas ceļojums. Nepaiet ilgs laiks, kad esam pie pirmās piestātnes. Pretī mums nāk vecāks vīrs un par gabaliņu no tā gadus 30 v. puisis. Sasveicināmies, un laipnie saimnieki ved

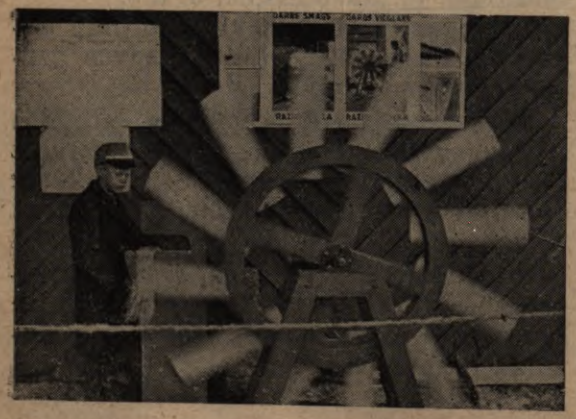

Linu kulstīšana nav vairs smags, bet patīkams darbs

mūs apskatīt kultivētos purvus. Viņi stāsta, ka gadus desmit atpakaļ šeit nevarējis pat lopus ganīt, zāle bijusi niecīga un govis stigušas tajā. Tad sarakuši grāvjus, izcirtuši krūmus, izaruši un pirmā gadā sējuši auzas, otrā arī auzas, dodot katru gadu 1,5 maisi fosforskābes un 1,5 maisi kalija mēslu. Trešo gadu sējuši dažādu zāļu maisījumu. Un tiešām — viss tur aug, izņemot ziemas kviešus, kas bija ne visai labi.

No 1 ha kultivētās pļavas novāc 6,6 t (40 birk.) pirmklasīgas lopbarības. Turpretī no 1 ha nekultivētas pļavas novāc 0,2—0,3 t (1—2 birk.) mazvērtīgas barības. Ar kultivētām pļavām aizņemts 2,5 ha. Pavisam izkultivēto purvu platība ir 6,8 ha liela. Laipnie saimnieki mūs ved uz vienu otru pusi, rādīdami mums sava darba sasniegumus. Beidzot viss ir apskatīts. Mūs ved istabā un rāda mazpulku Virsvadoņa, Valsts Prezidenta Dr. K. Ulmaņa balvas, kuras izsniegtas caur Latvijas Lauksaimniecības kameras kultūrtechnisko nodaļu. Plkst. 10 atstājam šo priekšzīmīgo saimniecību un dodamies tālāk. Ejot diedam tautas dziesmas. Arī tautas pasakas, teikas un anekdoti netiek atstāti novārtā. Tās stāsta gan vadītāji, gan dalībnieki. Tāpēc ceļš ir ļoti īss. Kā mazpulka dalībniekus mūs saista arī lauki. Tie izskatās vēl zaļi, izņemot ziemas rudzus, kas zem graudu smaguma metas jau balti. Arvien tuvāk ejam ceļa mērķim. Beidzot esam galā — Mākoņkalnā.

Viens pēc otra kāpj augšā skatu tornī. No turienes uz ziemeļiem vērojams lielais Rēznas ezers. Dienvidu pusē starp mežiem spīd lauki un arī viens otrs ezers. Uz rietumiem un austrumiem tālu aizstiepjas lauki, kur zaļo viļņojošās druvas. Pēc vairāku stundu atpūtas pilskalnā ejam atpakaļ.

Skaista ir mūsu dzimtene ar saviem kalniem un lejām, mežiem un tīrumiem. Un ekskursijās var iepazīties ne tikai ar dzimtenes skaisto dabu, bet arī ar citu cilvēku dzīvi, darbu un sasniegumiem.

Gaidīsim nākošo ekskursiju!

Zīm. Osv. Cepurnieks,
22. Annas mazp. dal.

BŪSIM UZVARĒTĀJI

Alfreds Polis, 598. Saulieša mazpulka priekšnieks.

Vērojot nemitīgo dzīves cīņu, redzam, ka tajā izceļas it kā divas cilvēku grupas. Pirmie tie, kas paceļas pāri ikdienai, kas zina savu uzdevumu un ir atraduši sev mērķi, ko tie arī neatlaidīgi .tiecas sasniegt. Otrā grupā ir ļaudis, kas tālumā gan saredzējuši mērķi, bet kuriem trūkst neatlaidības un gribas šo mērķi sasniegt. Tie vienmēr paliks neievērojami, sīki cilvēki, kurus citi svaida un bīda kā vien grib. Arī mēs ikkatrs piederam vienai no šo ļaužu grupām. Mēs esam vai nu uzvarētāji, vai uzvarētie. Tomēr, kamēr vien cilvēkā mīt spēks un drosme, nav par vēlu no uzvarētā pāriet uzvarētājos. Noslēpumu, kas mūs paceļ uz augšu varam ietvert trijos vārdos, un tie būtu: pašam sevis pārvarēšana, neatlaidība un ticība sev.

Dažreiz mēs esam dzirdējuši vārdus: „Cilvēks, kas nespēj pats sev pavēlēt, būs vienmēr citu kalps." Šie vārdi izsaka daudz patiesības, jo nekad visā savā dzīvē mēs nespēsim pacelties augstāki, ja neuzvarēsim savas zemās kaislības un iegribas, kuras mums ir kļuvušas vai kļūs par nepanesamu nastu. Kāpēc mums vajaga šo nastu nest līdzi visu savu dzīvi? Nometīsim to, uzvarēsim zemās iegribas. Kā to izdarīt? tāds jautājums paceļas katram. Vispirms es gribētu sacīt, ka, lai sevi uzvarētu, tad mācīsimies domāt gaišas domas. O. S. Mardens savā grāmatā „Domu spēks" saka: „Cik bēdīgi ir redzēt daudzapsološus jaunekļus, jaunavas kavētus savā attīstībā no tā, ka tiem ir slimīgas un vārgas domas. Aizdzen šos spokus, tavas laimes un skumju ienaidniekus, izraidi tos uz visiem laikiem no gara. Atstāj nospieduma un izmisuma ieleju, kāp laukā no indīgā purva tvana, kas visus šos gadus tevi draud nosmacēt, un izkāp reiz pilnības, spēka un daiļuma skaidrajā gaisā — tad tu kautko dzīvē sasniegsi, tad tu tapsi īsts cilvēks."

Otrkārt, vingrināsim un nostiprināsim savu gribu. To var sākt ar ļoti vienkāršiem vingrinājumiem. Ja darbā esam noguruši un gribam atpūsties, tad sacīsim sev: „Es vēl gribu to un to padarīt un tikai tad atpūsties. Es to gribu un es to padarīšu!" Sākumā būs visai grūti šādu apņemšanos pildīt, bet ar laiku mēs to varēsim vieglāk: mūsu griba būs norūdījusies.

Ļoti svarīga lieta ir neatlaidība. Daudzi tikai tāpēc netiek dzīvē uz priekšu, ka viņiem trūkst neatlaidības. Ar neatlaidību, ja kādam neizdodās pirmo reizi, viņš mēģinās otro un trešo, ja viņš kritīs, viņš atkal celsies un dosies tālāk. Daudziem ģenijiem un valsts vīriem nav bijuši spoži apstākļi, daudzi no tiem dzimuši vienkāršos, vai pat nabadzīgos apstākļos, bet viens viņiem ir bijis, un tas ir: neatlaidības gars.

Un beidzot: mācīsimies cienīt paši sevi un ticēt saviem spēkiem. Tikai to, kas pats sevi cienīs, cienīs arī pārējie. Ļoti skaisti šo atziņu izsacijis mūsu lielais dzejnieks un domātājs Rainis vārdos:

„Bet sargies būt kā nabadzīgie garā,
Kas sevi projām sviežot laimīgi: —
Uz tevi spļaus un samīs barā.
Pats cīnies, palīdz', domā, spried un sver,
Pats esi kungs, pats laimei durvis ver.

Ja pētam valstsvīru un izgudrotāju dzīves gājumus, tad redzam, ka tiem visiem bijusi nesatricinama ticība sev un savam darbam.

Mazpulku dzīve

Mazpulku un jaunatnes audzināšanas sekcija. LLK priekšsēdētājs **R. Dzērve** iecēlis mazpulku un jaunatnes audzināšanas sekcijā šādus Latvijas lauksaimniecības kameras locekļus: par priekšsēdētāju: O. Bērziņu, Lubānas Birziņos c. Zvidzienu, Lubānas mazpulku rajona vecāko un 3. Lubānas-Zvidzienas mazpulka vadītāju; par priekšsēdētāja biedru: P. Švikšu, Silajāņu 6 kl. p-skolā, c. Silajāņiem; par locekļiem: V. Čugunovu, Augšpils Barkuļos, c. Augšpili, V. Jakubovu, Vecmoku Roņos, c. Zvāri, Ž. Elfertu, Zvārdes Svētaiņos, c. Zvārdi, J. Grenci, Ulmales Krastos, c. Labragu, P. Sedlenieku, Mazsalacas Būdelēs, c. Mazsalacu, 525. Mazsalacas mazpulka vadītāju, A. Straupi, Salas Straupes Pēteros, c. Mellužiem, V. Vucānu, Jasmuižas Krauklīšos, c. Jasmuižu, P. Zvirbuli, Lašu Līgotņos, c. Eglaini, Fr. Zalcmani, Ances Dīcmaņos, c. Klajumiem.

Kā Izglītības ministra pārstāvji sekcijā piedalas tautskolu direktora b. J. Pumpītis un insp. M. Štāls, kā Zemkopības ministra pārstāvis — skolu nodaļas vadītājs agr. J. Kamols.

Dāvinājumi mazpulku bibliotekām. Šinī mēnesī visi mazpulki saņem kā 18. novembra svētku dāvinājumu Līgoņa sakārtoto Mazpulku Virsvadoņa-Prezidenta **Kārļa Ulmaņa** atziņu, norādijumu, aicinājumu un vēlējumu grāmatu „Degsme", kas domāta katra mazpulka bibliotekai. Grāmatas atziņas un norādijumi pārrunājami mazpulku sanāksmēs, lai grāmatas saturu izprastu visi dalībnieki.

Reizē ar šo dāvinājumu mazpulku bibliotekas saņem arī Latvijas slimo kasu starpbiroja dāvināto grāmatu: „Kā izaugšu vesels un spēcīgs" un akc. sab. „Kūdra" dāvinājumu: „Kūdras izolacijas plates būvniecībā".

LLK pateicība par atbalstu mazpulku darbam. Noslēdzot šīs vasaras mazpulku darba sezonu, L. L. kamera pagodinas izteikt sirsnīgu pateicību mazpulku darba atbalstītājiem: a) ziedotājiem mazpulku kustības veicināšanas fondā: 1) Mazpulku Virsvadonim, Valsts un Ministru Prezidentam Dr. Kārlim Ulmanim, 2) C./S. „Turībai", 3) Latvijas Hipoteku Bankai, 4) Valsts Cukura monopola pārvaldei, 5) A./S. „Laimai", 6) Komand. s-bai „L. Neiburgs u. Co", 7) Rīgas Savstarpējai ugunsapdrošināšanas biedrībai, 8) Centrālam ko-

Uzvarētāji otrās Valsts mēroga piecciņās Siguldā 1938. g. 3. un 4. septembrī

Diž. A. Grinberga
126. Nurmižu

R. Āre
619. Vecbebru

A. Rulle
446. Meirānu-Kalpaka

A. Belmane
967. Dārtas

Diž. A. Augstkalne
425. Gulbenes pilsētas

Diž. M. Dīķis
46. Lielvārdes

Diž. A. Medenis
16. Praulienas

A. Audzespiedurs — *127. Seces-Sērenes*
Diž. A. Pikšēns — *9. Umurgas*
S. Baltiņa — *496. Ķēču-Annas*
A. Ozoliņa — *4. Jaungulbenes*
Diž. J. Esītis — *203. Launkalnes*
R. Lībietis — *376. Vijciema*

operatīvam „Traŝpalīdzība", 9) Savstarpējās apdrošināšanas centrālai savienībai, 10) Limbažu rajona agronomiskiem darbiniekiem, 11) Latvijas Piensaimnieku centrālai savienībai, 12) Superfosfata fabrikai Rīgā, 13) Jelgavas pilsētas valdei, 14) Rīgas policijas darbinieku krāj-aizdevu sabiedrībai un 15) Dobeles pilsētas valdei;

b) balvu ziedotājiem mazpulku 2. valsts mēroga pieccīņām un 8. mazpulku sanāksmes atbalstītājiem: 1) Mazpulku Virsvadonim, Valsts un Ministru Prezidentam Dr. Kārlim Ulmanim, 2) Zemkopības ministram J. Birzniekam, 3) Iekšlietu ministram V. Gulbim, 4) Studentu vienību savienībai, 5) Z. M. Lauksaimniecības pārvaldes Skolu un Dārzkopības nodaļām, 6) Latvijas Bankai, 7) Latvijas Zemnieku Kreditbankai, 8) Latvijas Kreditbankai, 9) Latvijas Tautas bankai, 10) Latvijas Piensaimneku centrālai savienībai, 11) Savstarpējās apdrošināšanas centrālai savienībai, 12) Latvijas Centrālam Sēklu Eksportam, 13) Ādu un vilnas centrālei, 14) Rīgas Piensaimniecības sabiedrībai, 15) Lauksaimniecības birojiem „Slāpeklis", „Kali" un „Čiles" salpetris", 16) Superfosfāta fabrikai Rīgā, un Latvijas Preses biedrībai, Latvijas Darba kamerai, Rīgas Latviešu biedrībai, Aizsargu štāba sanitārai daļai, Rīgas pagaidu strādnieku slimo kasei, Siguldas pilsētas un pagasta pašvaldībām.

Latviešu mazpulks Lietuvā.

Lietuvā Vismontu ciemā dzīvojošie latvieši iesnieguši lūgumu Lietuvas mazpulku vadībai noorganizēt arī Vismontu ciemā mazpulku. Līdz šim Vismontos pastāv Vismontu latviešu bibliotekas biedrība „Saule", kur pulcējas pieaugušie, bet jaunatnei trūka piemērotas organizācijas. Lasīdami mūsu „Mazpulku", Lietuvas latvieši ļoti ieinteresēti par mazpulku kustību, un cerams, ka latviešu jaunatne Lietuvā sekmīgi sacentīsies ar Latvijas mazpulku dalībniekiem. Labas sekmes!

Centīgs mazpulka līdumnieks. 38. Alšvangas mazpulka priekšnieks, līdumnieks **Antons Pūris** kopš š. g. 1. marta darbojas par dārzkopības pārraugu savā dzimtā pagastā Alšvangas lauksaimniecības biedrības dārzkopības sekcijā. Darbā Pūris uzrādijis ļoti labas sekmes, izpelnoties vietējo lauksaimnieku nedalītu atzinību.

„Mazpulka" redakcija aicina visus vadītājus un dalībniekus ziņot par bij. mazpulku dalībnieku un līdumnieku sasniegumiem un ieņemamiem amatiem.

Jauni mazpulku pasīvās gaisa aizsardzības dalībnieki. Pēc Valsts pasīvās gaisa aizsardzības instruktoru skolas nobeigšanas, saskaņā ar mazpulku pasīvās gaisa aizsardzības plānu, par mazpulku novadu pasīvās gaisa aizsardzības pārziņiem nozīmēti: 1) Rīgas pilsētas mazpulku novadā Alfreds Ledaunieks, 2) Jelgavas novadā agr. Kārlis Pelēķis, 3) Liepājas novadā agr. Oskars Baltiņš un 4) Daugavpils novadā agr. Voldemārs Stūrītis. Par mazpulku pasīvās gaisa aizsardzības rajonu priekšniekiem nozīmēti sekojošie pasīvās gaisa aizsardzības instruktori — mazpulku rajonu vecākie: 1) Rīgas pilsētas mazpulku novadā: 1) inspektors Jānis Alste — Rīgas jūrmalas rajonā, 2) Kārlis Bērziņš — Pilsētas vidusskolu mazpulku rajonā, 3) Jēkabs Cinovskis — Rīgas centra mazpulku rajonā, 4) Jānis Ceļmillers — Vidzemes priekšpilsētas mazpulku rajonā, 5) Richards Freibergs — Latgales priekšpilsētas mazpulku rajonā, 6) Kārlis Lūsis

Priecīgais motocikla laimētājs 3. mazpulku loterijā 1937. gadā. Arī šogad laimestos 7 motocikli

Lubānas rajona nometnes virtuvē

Torņakalna-Atgāzenes mazpulku rajonā, 7) Andrejs Ozoliņš — Pleskodāles-Spilves mazpulku rajonā, 8) Jānis Rācenis — Sarkandaugavas-Mīlgrāvja mazpulku rajonā, 9) Jānis Šeniņš — Zemitāna-Grīziņkalna mazpulku rajonā un 10) Kārlis Vītols — Rīgas valsts vidusskolu mazpulku rajonā. 2) Jelgavas mazpulku novadā 1) Eduards Viterungs — Jelgavas pilsētas mazpulku rajonā, 3) Liepājas mazpulku novadā 1) Jānis Vinters — Vecliepājas mazpulku rajonā.

45. Aizvīķu mazpulks šinī vasarā apkopa 3000 m² lielu kartupeļu lauku dalībnieka Mamis Ziedoņa vecāku saimniecībā Aizvīķu Birzmaļos. No šī lauka novāca 4,2 to kartupeļu, kurus pārdeva par 157 ls Liepājas spirta dedzinātavai. Vajadzīgo zemi par brīvu deva dalībnieka vecāki.

Mazpulka vadītājs un dalībnieki izsaka sirsnīgu pateicību atsaucīgiem vecākiem Fricim Mamim un Lūcijai Mamis par dāvāto mēsloto zemi kopīgam kartupeļu laukam, kā arī par laipno mazpulku saimes uzņemšanu un pusdienu pasniegšanu kartupeļus iedēstot un novācot.

890. Pededzes mazpulks sarīkoja ražojumu apskati Pededzes pag. namā. Ieradās arī Valkas apriņķa lauku pašvald. vec. A. Gailītis, kurš jau pagājušā gadā dāvināja Pededzes mazpulkam karogu. Arī šogad pašvaldību vecākais ļoti aplaimoja savu „krustbērnu", dāvinot sakņu sējammašinu, kura Pededzes pagastā ir pirmā.

Mazpulka dalībnieki saņēma daudz skaistu godalgu, kuras ziedoja pašv. vec. A. Gailītis, Pededzes valsts p-skolas pārzinis P. Priedītis, Pededzes pag. valde, Pededzes aizs. nodaļa un Kalnpededzes bibliotekas biedrība. Mazpulka vadītāja V. Ribaka kundze izteica sirsnīgu pateicību Valkas apr. lauku pašv. vec. A. Gailītim un visiem pārējiem, kas silti atbalstījuši mazpulka darbu.

65. Upesgrīvas mazpulks rīkoja tējas vakaru un reizē arī atvadīšanās vakaru tiem biedriem, kas, vasarai beidzoties, atvadas no laukiem un dodas tālākās skolās. Programā bija referats par kārtību un izturēšanos un par mūsu tautas dziesmām. Sekoja deklamācijas, dziesmas un muzikas gabali.

Paziņojumi

● **Visiem mazpulku vadītājiem kopā ar dalībniekiem jāpiedalas š. g. 17. un 18. novembrī valsts 20. gada svētkos sarīkojamos aktos, svinībās, gājienos u. t. t.** Visās mazpulku dalībnieku lauku sētās valsts karogi jāuzvelk mastos.

● **Atgādinam, ka mazpulku darbības pārskati par 1938. gadu uz piesūtītām veidlapām jāsastāda divos eksemplāros. Viens eksemplārs līdz š. g. 1. decembrim jāiesūta sava novada mazpulku inspektoram, bet otrs paliek mazpulkam.**

● Visiem mazpulku dalībniekiem atgādinam, ka **mazpulku 10 gadu darba atceres svētki notiks nākošā 1939. gada rudenī Rīgā,** kur pulcēsies Latvijas mazpulku dalībnieki.

Svētkos visiem dalībniekiem jāierodas pilnos formas tērpos, tamdēļ jau tagad jākrāj līdzekļi un jārūpējas par formas tērpa iegādi.

● Visām mazpulku sanāksmēm un sarīkojumiem š. g. „Mazpulka" 10. numura paziņojumos minētie aizliegumi ir atcelti. Sanāksmēm un kursiem atļaujas nav vajadzīgas, bet sarīkojumiem atļaujas izprasamas parastā kārtībā.

● **Katram mazpulkam šinī ziemā kopēji jāuzraksta un jāsakopo visas teikas un nostāsti par sava pagasta kalniem, ezeriem, gravām, upēm, pilskalniem u. t. t., par to izcelšanos, pārveidošanos u. c.**

● Aizrādam tiem mazpulku dalībniekiem, kuriem pag. rudens ražojumu apskatēs kā balvu piešķīra „Tēvijas Sarga" 1938. g. 1. puses abonementu, ka II pusgadā tiem ieteicams laikrakstu pasūtīt pašiem, samaksājot 1/2 gada abonēšanas maksu. Citādi

laikraksta piesūtīšanu pārtrauks. Tiem, kuriem piešķirts godalgā viss 1938. gada abonements, laikrakstu vēlams pasūtīt 1939. gadā pašiem.

● Atgādinam mazpulkiem, ka visādu loteriju sarīkošanai katrreiz izprasama sava novada mazpulku inspektora un Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas atļauja.

● Atgādinam laikus sastādīt sarakstus 1939. gada mēnešraksta „Mazpulks" abonentiem un iesūtīt tos „Mazpulka" ekspedicijai, Jelgavā, Viestura piemiņas pilī. **Mēnešraksta «Mazpulks» abonēšana ir obligatoriska katram dalībniekam,** izņemot gadījumus, ja vienā ģimenē vai māiā ir vairāki mazpulka dalībnieki.

● **Mazpulku dalībnieku pienākumi ziemā. Katram mazpulku dalībniekam ziemā jāizpilda vismaz viens rakstu darbs un viens praktiskā darba uzdevums.** Visi ziemas darbi izstādami nākošā rudens ražojumu apskatē, kopā ar vasaras posmā paveikto. Pirmās godalgas piešķirs tikai tādiem dalībniekiem, kuri izstādijuši arī ziemas darbus.

● **Mazpulku dalībnieku ziemas rakstu darbu uzdevumi.**

1) Ievākt ziņas par savas dzimtas priekštečiem, uzrādot katra priekšteča vārdu, uzvārdu, nodarbošanos, panākumus viņa dzīvē, dzimšanas un miršanas gadu u. c. saskaņā ar prof. J Prīmaņa norādījumiem 1935. g. „Mazpulka" 11. un 12. nr.

2) Ievākt ziņas par savas saimniecības izcelšanos un visiem tās īpašniekiem līdz šai dienai.

3) Sakopot visas ziņas par sava pagasta biedrībām un organizacijām (kad dibināta, cik biedru, kā darbojas u. t. t.)

4) Aprakstīt visas pagasta upes un ezerus (garums, platums, dziļums, zivju bagātība u. t. t.), kalnus un gravas (augstums, dziļums, kādi koki sastopami u. t. t)

5) Aprakstīt, kādas grāmatas pēdējā gadā lasijis, kāds bijis to saturs, un kādus ierosinājumus guvis.

6) Aprakstīt sava pagasta priekšzīmīgāko lauku saimniecību (ar ko tā atšķiras no citām, ko tanī var mācīties, kāpēc tā saimniecība patīk u. t. t.)

7) Aprakstīt visus ievērojamākos saimnieciskās un kulturālās dzīves notikumus Latvijā, no 1938. g. 1. novembra līdz 1939. g. 1. martam.

8) Aprakstīt saimnieku un kalpu attiecības latviešu tautas dziesmās.

9) Aprakstīt sava pagasta vai tuvākās sabiedrības (pilsētā) ievērojamāko personu, kas tagad tur darbojas sabiedriskā, saimnieciskā vai kulturālā darbā, ilgākus gadus godam izpildīdama savu uzdevumu savā saimniecībā, vienā rajonā vai sabiedrībā. Sevišķa vērība jāpiegriež tādu dzimtu aprakstiem, kas savu uzdevumu kādā saimniecibā, fabrikā, uzņēmumā, amatā vai citur veic jau vairākās paaudzēs.

● **Mazpulka dalībnieka mājās izgatavojamo saimnieciski lietderīgo priekšmetu saraksts.**

Koka darbi.

Virtuvei: gaļas dēlītis, maizes dēlītis, gaļas dauzamais āmurs, kartupeļu stampiņa, soliņš spaiņu uzlikšanai, soliņš (taburete), kāju slauķi (redelītes), nažu un karošu kastiņa, koka karotes, sviesta lāpstiņas.

Dzīvoklim: drēbju uzkaramais, drēbju uzliekamie koki, logu aizkaru koki, puķu galdiņš, nakts galdiņš, grāmatu plaukts, puķu mietiņi, bilžu rāmji, rokdarbu kastiņa, radio kastiņa, lineāls, spalvas kāti, klūgu darbi (no lazdu klūgām gatavoti krēsli, plaukti u. t. t.).

Saimniecībai: maisu birka, uzraksta dēlītis (dalībnieka lauciņam), mietiņi (dalībnieka lauciņam), ceļa rādītājs, smēru lāpstiņa, veļas spraudes, sviesta nazis, stādamais urķis, sulu rene, masts karoga uzvilkšanai, izkapts kāts, grābeklis, cirvja kāts, lāpstas kāts, nēši, trepes, redeles, siles, nestavas, ķerra, ecešas (koka rāmji ar dzelzs tapām), šļūces (ceļa un lauku), saku koki (somu), lecekļu logi, kartupeļu skalojamā mašīna, strīķu vijamā mašīna, skaliņu pinamās stelles, jostu aužamais nazis un kociņi, adamie irbji, kontrolligzdas, laktas, vistu siles, dzeramie trauki un olu pārsūtamās kastes.

Virvju darbi.

Auklu, pātagu, pinekļu un virvju višana, auklu galu nostiprināšana, atsperīšu iestiprināšana grožu galos, auklu sametināšana — saviļot un sapinot, mezglu siešana.

Ādas šūšana un lāpīšana.

Šujamās auklas (kurpnieku drāts) pagatavošana, šujamās vietas vai ielāpa sagatavošana, šūšana ar vienu vai divām adatām vai cūku sariem, dzensiksnu šušana ar ādas sloksnītēm, ādu ietaukošana.

Aizrādījumus saimnieciski lietderīgo priekšmetu pagatavošanā var iegūt, sarīkojot mājas amatniecības kursus vai arī aicinot palīgā kādu vietējo amatnieku vai rokdarbu skolotāju.

● **Mazpulka dalībnieces ziemas darbi.**

Rokdarbu nozarē:

1) Pašūt kārtu veļas. 2) Pagatavot sev darba apģērbu. 3) Pašūt vienu kleitu. 4) Pagatavot tautas tērpu. 5) Noaust kādu audumu (grīdsegu, gultas segu, galda drānu, logu aizkarus vai c.). 6) Noadīt savam novadam raksturīgus cimdus, zeķes. 7) Izdarināt kādu rotātāju priekšmetu baltos vai krāsainos darbos. 8) Noaust grožus vai jostu.

Mājas kopšanas nozarē:

1) Sakrāsot dzijas rokdarbiem un audumiem. 2) Pagatavot ziepes mājas vajadzībām. 3) Iekārtot labu virtuvi. 4) Iekārtot vienu istabu.

Ēdienu gatavošanas nozarē:

Mācīties pareizi pagatavot: 1) brokastis, launagu, vakariņas, 2) pusdienas, 3) sagatavot dažādus tautiskos ēdienus, 4) sagatavot dažādus aukstos ēdienus, 5) sagatavot dažādus cepumus un dzērienus.

● Mazpulku dalībnieki, kas šī gada ražojumu apskatēs ieguvuši I godalgas, 1939. g. varēs sacensties, lai iegūtu **mazpulku diženā** nosaukumu.

Sacensībā varēs piedalīties mazpulku dalībnieki, kas ir 15 gadus veci un kas bez vasaras darba:

1) Izpildījuši mazpulku iekārtas un darbības noteikumus un LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas rīkojumus un ieguvuši divus gadus I godalgas.
2) Visu darbības laiku mazpulkā bijuši priekšzīmīgi mazpulka dalībnieki.
3) Līdz 1939. g. 1. aprilim iesūtījuši sava novada mazpulku inspektoram, saziņā ar mazpulka vadītāju:
   a) 1937. un 1938. gada mazpulka dalībnieka grāmatvedības grāmatiņu;
   b) ziemas rakstu darbu par 8. vai 9. tematu;
   c) sarakstu par dalībnieka praktiskā ziemas darbā veiktiem uzdevumiem. Saraksts jāapstiprina mazpulka vadītājam.

Diženo kandidātu mājās katrā ziņā jābūt valsts karogam un mastam, pie ceļa rādītāja — mazpulku nozīmei (laukos); diženo kandidātam jātērpjas mazpulku formas uzvalkā, jālasa (uz laukiem — jāabonē pašam vai vecākiem) kāds laikraksts. Šīs ziņas jāapliecina mazpulka vadītājam rakstiski, kopā ar diženā pieteikuma rakstu.

Ja kandidāts pilsētnieks, tad viņam jābūt bijušam vismaz 2 nometnēs uz laukiem, vai vismaz 3 mēnešus algotā darbā vai nu pilsētā vai laukos.

● Mazpulku diženie, kas vecāki par 17 gadiem un 2 gadus strādājuši mazpulkā kā diženie, 1939. g. varēs sacensties **līdumnieka** nosaukuma iegūšanai.

Līdumnieku kandidātiem līdz 1939 g. 1. aprilim jāiesūta LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai, saziņā ar mazpulka vadītāju:

1) 1937. un 1938. g. mazpulka grāmatvedības grāmatiņas;
2) saraksts par dalībnieka praktiskā ziemas darbā veiktiem uzdevumiem. Saraksts jāapstiprina mazpulka vadītājam;
3) rakstu darbs par vienu no šādiem tematiem:

a) Kas jādara, lai Latvijā nebūtu tālumnieku un visu atpakalpalikušo saimniecību ražas paceltu uz tagadējo labāko saimniecību ienesības līmeņa.

b) Prezidenta **Kārļa Ulmaņa** pēdējā gadā sacīto runu saturs un atziņas, ko no tām ieguvis mazpulka diženais.

Līdumnieku kandidātiem, bez tā, kas nepieciešams diženo kandidātam, jālasa kāds lauksaimniecības (pilsētā — kāds arodniecisks vai literārisks) žurnāls, jāizgatavo vai jāiegādā darba uzvalks — virsvalks, mazpulku sporta tērps un meitenēm vēlams izgatavot arī sava novada tautas tērpu.

Ja kandidāts pilsētnieks, tad viņam jābūt vismaz 1 mēnesi strādājušam lauku darbu, kas jāapliecina saimniekam un mazpulka vadītājam. Kandidātiem jāprot: zēniem — govis slaukt un art, meitenēm — govis slaukt un maizi cept.

● Visām mazpulku mājsaimniecības sekcijām jaunajā darbības gadā jāsāk strādat pēc jaunās mājsaimniecības programmas, kas jau piesūtīta visām mājsaimniecības sekciju vadītājām.

● LLK rakstu apgādā dabujama **jauna mazpulku literatūra: Darbu programma mazpulku mājsaimniecības sekcijām** — Ls 0,15 un **mazajo dalībnieku apliecības** — par brīvu.

● 739. Vertulovas mazpulks pārdēvēts par **739. Vērtuļu mazpulku,** 805. Vipingas mazpulks pārdēvēts par **805. Kalnāres mazpulku.**

● Pēdējā mēnesī apstiprināti un ieskaitīti pagaidreģistrā šādi jauni mazpulki: **1112. Kurcuma-Ziedoņa un 1113 Rīgas valsts technikuma**

LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa.

Jānītis un Līžuks pošas 18. novembrim

ART. VILKS

1

Sētās, kur vien latvji dzīvo,
Brīvos vējos brīvi plīvo
Karogs — tautas vienotājs —
Sarkan-balti-sarkanais.

3

Tikai darbs tāds labi soiķas,
Jūsmā kam liek klātu rokas.
Līžuks, dziesmas trallinot —
Krietnu darbu darīt prot.

5

Jancim skumt nav ilgi vaļas —
Viņš pie darba tūdaļ ķeras.
Lūk, ko iespēj m a z i vīri,
Ja tie kopā iet kā v ī r i.

2

Jancis un vēļ citi daži —
Kabatās kam asi naži —
Mežā kāpj, lai mājās nestu
Smuidru egli — karogmastu.

4

Egle rasta smuidra jauna,
Egles galā skaista cauna.
„Miļais Krancīt, vai tu re!“ —
Aizmūk jaunā cepure!

6

Svētku zvanos trīc kad gaiss,
Ceļas karogs mūžīgais —
Sveikas mājot Rīgas torņiem
Varoņdienu lieciniekiem.

Saturs

	Lpp.
No pagātnes spēka uz nākotnes darbiem.	482
Jaunatne un valsts. Arn. Lūsis	484
8. novembris — mazpulku 9. gada svētki	488
Slīksnī. Arnolds Jansons	490
Jaunais Fu. (Beigas.) Elizabete Foreman-Levis	496
Lietuvas mazpulku vadītāji iepazīstas ar Latvijas mazpulkiem	504
Mazpulki, 18. novembris un tuvāko dienu darbs	
Agr. Ķ. Ķirsis	506
Kāpēc mazpulkiem vajadzīga ierindas apmācība? Kapt. T. R. Freimanis.	508
Purvs — lielu vērtību avots. J. Irbe	510
Kartupeļu „dumpis" mazpulkos. Ad. Eglītis	512
Majsaimniecības sacensības mazpulku dalībniecēm. L. Liepiņa	514
Izmantosim jaunās iespējas mācīties praktiskus rokdarbus un amatniecību. Ad. Eglītis	516
Kā pagatavot šacha galdiņu. J. Ādamsons	517
Šachs. R. Švarcs	519
Pašu darbs	520
Mazpulku dzīve	522
Paziņojumi	524
Jānītis un Līžuks pošās 18. novembrim	527

Izdev.: **Latvijas Lauksaimniecības kamera.** Atbildīgais redaktors: **RUDOLFS DZERVE.**

A./S. „ROTA" Jelgavas nod. Jelgavā, Poruka ielā 5, tālr. 519. 2720 Šis numurs iespiests 34.000

LLK Kaucmindes mājturības skolas

kokaudzētava

piedāvā **augļu kociņus: ābeles, bumbieres, plūmes, saldos un skābos ķiršus**

Cenu rādītāju uz pieprasījumu izsūta par brīvu. Pasts Bauska. Tekošs rēķins pastā 4554. Tālrunis Bauska 214 (darba laikā)

Vecas šūnas un bišu vasku

pērk no lauksaimniekiem LLK biškopības piederumu apgāds Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, tālrunis 27845, māksājot šādas cenas: **par īstu, tīru, izspiestu vasku — Ls 5.50 par kg, par vecām šūnām — pēc to labuma, caurmērā Ls 1,— līdz Ls 2,— par kg.**

Maina vasku un vecās šūnas pret mākslīgām.

Dzelzceļa sūtījumus adresēt uz Rīgas Preču staciju, ar piegādi.

Latvijas Lauksaimniecības kamera

LATVIJAS VALSTS BIBLIOTĒKA

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rīgā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227

NOLIKTAVA:

Tērbatas ielā 24, tālr. 27629

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciali aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes

Apavu nams „ALMA"

Rīgā, Kr. Barona ielā 15

JURA IRBES metalla pogu fabrika

Rīgā, Cēsu ielā Nr. 33, tālrunis 91325.

IZGATAVO:
Dažādu šķiru metalla pogas formas un civil- apģērbiem. Nozīmes un meda'as.

Velas pogas „Vaiņags" un „Valida". Diegu pogas „Austra". Matadatas un citus smalkus metalla izstrādājumus.

A. KAULIŅA

Bērnu apģērbu tirgotava

Rīgā, Gaiziņa ielā 4, pie Centrāltirg. Tālr. 29722
Privatdz. Lāčplēša ielā 70, dz. 1. Tālr. 21541
Pasta tekošs rēķins № 11217

Laipni piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus.

Jaunos vidussk., mazpulku un tautas tērpus, veļu, galanterijas preces u. t. t.

Laipna apkalpošana. Glīts darbs
Skolām un palīdz. sab-bām viszemākās cenas

IMPORTS

K. A. Bušs

Pārtikas preču, garšvielu un augļu lieltirgotava

Rīgā, Kungu ielā 23. Tālr. 20829
Tek. rēķ.: Latvijas bankā 3210, pastā 1650

Esmu spiests aizrādīt, ka

Rottveilera un Volffa

medību pulveris

ir dabūjams **visos labākos** Rīgas un provinces ieroču veikalos

L. GRANDOVSKIS

Rīgā, Kungu ielā Nr. 24, tālrunis 23313

Rottveilera un **Volffa** medību pulvera vienīgā pārdošanas vieta atkalpārdevējiem Latvijā

Nupat iznākusi

Lauksaimnieka gada grāmata 1939. gadam

Doc. P. Kreišmaņa redakcijā, 304 l. p. biezs, bagātīgi ilustrēta. Ieteicama ikvienam lauksaimniekam un sabiedriskam darbiniekam. **Maksā Ls 1,—.** Ar piesūtīšanu pa pastu Ls 1,20. Nauda iemaksājama Latvijas Lauksaimniecības kameras Raksu apgādā tekošā rēķinā pastā 6056

Dabūjama visos lielākos veikalos un pie agronomiskiem darbiniekiem. Vairumā LLK Rakstu apgādā — Jelgavā, Viestura piemiņas pilī un Rīgā, Baznīcas ielā 4-a

Latvijas Lauksaimniecības kamera

Latv. Šujmašīnu Sab-ba

Rīgā, Marijas ielā Nr. 15

Izšuj: karogus, sporta nozīmes, tērpus u. t. t.

Pārdod: šujmašīnas, to daļas un adatas visām sistēmām

PULKSTEŅI, zelts, sudrabs, alpaka, kristalls, gravieru izstrādājumi

O. Pērkons un A. Kucejevs

Rīgā

Veikals: Matīsa ielā 8. Tālrunis 93934

Darbnīca: Brīvības ielā 115. Tālr. 93089

Pasūtījumi un izlabojumi

Portfeļi, skolas somas,

vingrošanas kurpes un matrači, naudas maki, sedli iemaukti, bises futlāri, visādi sporta piederumi,

valsts un organizaciju karogi. Visi formas tērpu piederumi kā cepures, jostas nozīmes u. t. t.

dabūjami

A/S **A. Ratfelders,** spec. ceļošanas, sporta un formas tērpu piederumu rūpniecība

Rīgā, Kaļķu ielā 11, tālr. 20182, 23216.

Pasūtījumus pieņem arī pa pastu

Cukurs —

garžīga uzturviela